Nisan 1957

YIL : 7
SAYI : 26

TÜRK MASON DERGİSİ

Budizm (V. N. Sünkitay) 1382
Vicdan Hürriyeti (A. Karabece) 1390
Masonluk Neler Değildir (K. Ş. Alanbay) 1393
Masonluk ve Tek İlâh Fikri (Ş. Dinçer) 1396
Bugünkü Çalışmalarımız (M. N. Şenerdem) 1398
Bir Mülâhaza (N. Z. B.) 1402
Bilgi ve İrfan (K. Ş. A.) 1404
Bir Ma'bedin Eşiğinde (K. Kaplancalı) 1410
Bir Ziyafet Nutku (R. E.) 1413
Mason Âleminden Haberler 1415
Ebediyete İntikal Edenler 1416
L'Homme et La Civilisation (G...) 1417
Grandeur et Misère de L'Homme (M. Akev) 1421
Une İmpression (R. M.) 1425
Le Nombre 3 (Y. G.) 1427
Méditation 1432
Necrologie 1433

TÜRK MASON DERGİSİ : İmtiyaz sahibi : **Türkiye Mason Derneği** ★ Yazı işlerini idare eden : **Muhittin Duru** ★ İdarehane : No. 111, Tepebaşı - İstanbul ★ Nüshası : 100 kuruş, yıllık abone : 4 lira.
BECİD BASIMEVİ — GALATA

TÜRK MASON DERGİSİ

Türkiye Mason Derneği tarafından üç ayda bir neşrolunur

Yıl : 7 ★ İstanbul, Nisan 1957 ★ Sayı : 26

Muhtelif memleketlerdeki Mason teşkilâtı, müşterek gayede ve idealde birleşme bakımından üniversel, fakat herbiri kendi memleketi bünyesinde tamamiyle müstakil, millî bir müessesedir.

BUDİZM

(Bouddhisme)

★ Veli Necdet SÜNKİTAY ★

— Geçen sayıdan maba'd —

4 — Budizm :

Menşe itibarile turanî ve ârî ırklardan olan veya olmayan bütün Hindistan halkının, dinî spekülâsyonlara düşkün olması sebebile bu ülkede, tarih boyunca başlayıp zamanımıza kadar devam edegelen ve çoğu dil, âdet ve inanış itibarile ve bilhassa yukardaki paragrafta hülâsa edilen Brahma dininin ve kast sisteminin içtimaî hodkâmlığı yüzünden Hindistan halkının büyük bir çoğunluğunu açlık, hastalık ve sefalet içinde çalkatmaktadır; çaresiz ve ümitsiz hayat cehenneminde sürünen milyonlarca beşer kitlesinin derin ıztırablarını iç benliklerinde ve ruhlarında duyan çağdaş iki üstün insan, asırlarca kanayan maddî ve manevî sefalet yaralarına çare ve derman aramağa koyulmuşlardı.

Aslen Hindu ırkından olmayan bu iki insandan biri Cainism mezhebini kuran Mahavira adında bir hakimdir; şefkat, merhamet ve karşılıklı yardım prensiplerine dayanan Cain akidesi gereğince hiç bir insanın canlı mahlûku — hattâ yırtıcı hayvanları, zehirli haşereleri bile — öldürmesi günahtır. Çünki onların da bir «hikmet-i vücudu» vardır; onların da ruhu «ruh-u küllî» ye dahildir. Hele inekler.., hayat cennetindeki pınarlara süt, derelere tereyağı veren inekler mukaddestir. Şehir ve köylerde serbest yaşarlar, dilediklerı mahsulden, sergilerdeki sebzelerden doyuncaya kadar yemekten kimse kendilerini men'etmez.

Zamanımızda bile Hindistanda birkaç milyon mensubu bulunan Cainism Hindistan'dan

başka memleketlerde tutunamamıştır.

İkinci halâskâr da, sonraları Buddha sıfatını taşıyan Prens Siddharta'dır. Milâddan önce 563-483 yılları arasında yaşayan Siddharta, diğer adiyle de Gauthama şimalî Hindistan'da bugünkü Nepal bölgesi dahilinde küçük bir devletin racası olan Kapilavatsu adında bir hükümdarın oğlu idi. Nepal bölgesi ile Ganj ve Sind nehirleri havzalalarında, 1'inci paragrafta bahsedilen (Saka) oymakları Orta Asya'dan gelip yerleşmiş ve devlet kurmuşlardı. Bundan ötürü, (Buddha)ya, mensub olduğu kabileye izafetle Sakya Muni, yâni (Sakaların hakimi) unvanı da verilmiştir.

Aşağıda arzedileceği veçhile Budizmi koruyan ve Hindistanda yayılmasını sağlayan tarihî şahsiyetler, Sakaların ve Kuşanların Asoka ve Kanişka adlarında iki büyük hükümdarıydı.

Mânası «münevver» ve «Ârif-i Billah» demek olan Buddha, bu unvanı henüz kazanmadan önce, çocukluğundan itibaren talim ve terbiyesine babası tarafından itina edilmiş, dünya nimetleri ve refah içinde büyütülmüş idi. Bu genç Prens yirmi yaşından başlayarak beşer hayatının esrarını ve günah, iztırab, hastalık ve ölüm problemlerini çözmeğe çalışarak gnostik bir hüviyet iktisab etmişti.

Budist edebiyatından ve ilk havvarileri tarafından zapt ve teksir edilerek zamanımıza kadar intikali sağlanmış bulunan, Buddha'nın vaızlarından ve hikâyelerinden anlaşıldığına göre, bu mesud genç Prens 29 yaşına varınca, muhitindeki sefil insanların iztırablarını paylaşmak kararile, bütün dünya nimetlerini terkederek, düşüncelerile baş başa bir inziva hayatı yaşamağa azmetmişti.Bu kararını babasına anlatmış ve ondan müsaade alamadığı için izinsiz olarak baba yurdunu ve her şeyi bırakıp bir aba ve bir asa ile sarayından ve dünya saadetinden ayrılmıştı.

Buddha, hakikati aramak yolunda altı yıl nefsine zulm edercesine sıkı bir riyazet ve feragat hayatı yaşamakla beraber seyahatler yapmış ve gittiği yerlerde haber aldığı zamanının âlim ve zâhid (Ermite) lerile görüşmüş ise de bunların hiçbiri kendisini tatmin edememişti. Yıllarca süren çetin bir perhiz ve riyazetle vücudunu azab için-

de bırakmak suretile aradığı hakikate ve ruh sükûnetine kavuşamıyacağını anladıktan sonra baba yurduna dönmüştü. Hilkat sırrına mümkün mertebe vâkıf olmak için Buddha Sravasti şehrinde kendisine tahsis edilen bir bahçedeki incir ağacı altında bağdaş kurarak tefekküre dalmak veya civar koruluklarda vakit geçirmek suretile aradığı hakikati bulabileceğine inanmıştı. Şu suretle girdiği ikinci «ermek devresi»nde kendisine iman eden beş havvarisi ile ve 35 yaşında olduğu halde peygamberliğini ilân ve halkı kendi dinine davete mübaşeret etmişti. Babası ve akrabaları başta olmak üzere binlerce kabilesi efradı kendisine bîat ederek Budist olmuştu. Bununla beraber, yeni peygambere inanmayan râhipleri ve zamanının âlim ve filozofları Buddha'yı ziyaret ederek doktrinlerini dinlemiş ve kendisiyle münakaşalarda bulunmuşlardı.

Bîatinden itibaren 45 yıl devam eden din müessisliği hayatında Buddha birçok memleketleri dolaşarak gittiği yerlerde yüzbinlerce taraftar mümin kazanmıştı.

Emsali din müessisleri gibi, Buddha'nın da zorlu düşmanları vardı; ictimaî felâketlerin kaynağı olduğuna inandığı Brahma dinine ve kast sistemine karşı mücadele açtığı için, kast sisteminin mağdurları fevc-fevc Buddha dinine girmeğe başladığı cihetle bu hareketten ürken Brahminler yeni peygamberin şahsı ve dini aleyhinde çetin mücadelelere girişmişlerdi.

Buddha, Brahma dininin ve diğer dinlerin Tanrılarına karşı sükûtu ihtiyar ederek onları ne inkâr, ne de tasdik etmiştir. Esasen Budizm doktrinlerinde alelâde mânasile «Allah mefhumu» bulunmadığı için Buddha'nın, kendi ümmetine, başka akidelerdeki ulûhiyet panteonları lehinde veya aleyhinde söz söylemeğe lüzum görmediği anlaşılıyor. Bununla beraber, Buddha, Hinduların Karma nazariyesi ile «Métempsycose» tenasuh ve hulûl akidesini, esaslı bazı tadillerle kendi akidesine de idhal etmiş görünüyor.

Sanskritçe Karma sözünün mânası, iyi ahlâk ve faziletle yaşayan imanlı insanların veya hemcinsine zararlı kötü kimselerin istikbaldeki tâliini tayin eden kudret demektir.

Sâliklerine dünyada iyilik, ilim, şefkat, sabır ve tahammül

tavsiye eden Budizmde tam mânasile «Ahret mefhumu» da yoktur. İnsanlar dünyadaki fiil ve hareketlerinin mükâfatını veya cezasını tenasüh yoliyle çekerler; iyi insanlar öldükten sonra ruhları terkettikleri cesetten ayrılarak daha güzel ve makbul bir mahlûka hulûl eder; meselâ: bir âlim, bir filozof, bir âdil ve âkil devlet adamı varlığında doğarak tekrar dünyaya gelirler; faydalı meyva ağaçları, hoş kokulu güzel çiçekler şeklinde de gelenler olur. Kötü insanların ruhları ise, dünyadaki ahlâk ve amellerine uygun şekillerde, meselâ: kaplan, sırtlan, tilki, yılan ve akrep gibi hayvanlara, zehirli nebatlar gibi maddelere hulûl ederek kalıp değişe değişe birçok defalar dünyaya gelirler.

İyi insanlar hayattaki faydalı ve sevap işlerinin kıymet ve derecelerine göre istihalelerini birkaç devrede ikmal ederek Nirvana'ya yâni kâinatın «ruh-u küllisi»ne kavuşur, maddî hayatı (hiç) olur.

Kötü insanlar ise, uzun müddet ruhları kötü mahlûklara hulûl ve intikal ede ede azap çekerek, tedricen kötüden iyiye doğru bir tasfiye gördükten sonra Karma'nın delâlet ve şefaati ile onlar da Nirvana'ya iltihak ederler.

Bu hulûl ve tenasüh nazariyesi, menşeleri Orta Asya olan Türk tasavvuf sistemlerinde de yer almıştır. Tasavvuf istılahında ruhun bu devrî ve mecazî seyahatine «devriye» denilmektedir. Hemen bütün tasavvuf ehli birer «devriye» ile bu nazariyeyi ifadeye çalışmışlardır. Devriyelerin en vecizi Mevlâna Celâlettin-i Rumî'nin bir manzumesidir. Bu manzumesinde Mevlâna hülâsatan şöyle diyor: Cemadat, nebatat ve hayvanat şekil ve suretlerinde tekrar tekrar dünyaya geldikten sonra ademe yâni hiçliğe müracaat ederek son merhaleyi ondan sordum. Adem, bir erganun (org) ahengiyle bana şu vecabı verdi :

Pek adem kerdem adem çun erganun
Gûyedem inna ileyhirraciun.

— Ben de ona rücu ediyorum.

Bu cevaba bakılırsa ademden de ötesi var demektir. Ademin bile (o) dediği mefhum nedir ve nasıl anlaşılır? Buddha ona (Nirvana) demiş.. Hindular Brahm adını takmış... Her dinde binbir vasfı, her dilde binbir adı var. İslâm tasavvuflarına göre (o) bir südur ve intişardır. Kâinat

ve mahlûkat ondan vücut bulmuştur. Maddiyeciler ise ona «madde ve kudret» diyorlar. Filozof Leibniz ona Monade yâni her maddede mevcut «cevher-i aslî» diyerek mutasavvıfların tarifine yaklaşmıştır. Bizler ise ona «kâinatın ulu mimarı» diyoruz. Bütün bu isim, tarif ve tahminlere rağmen, ne muazzam ve muhteşem bir mechuldür o!

Buddha 80 yıl süren bütün ömrü içinde kâh zühd ve riyazet, kâh tefekkür ve istiğrak (extase) yollariyle kâinatın neden neş'et ettiğini, nasıl vücut bulduğunu.. ruh denilen cevherin mahiyetini veya illiyetlerini (Causalité'lerini) anlamağa çabaladıktan sonra nihayet Nirvana'da, hiçlikte karar kılmağa mecbur olunca, insanların çektiği çeşitli iztırabların esbabını araştırmağa başlamış ve sonunda her türlü elem ve iztırabların kökünü (arzu) fâilesinde bulmuştur. Ona göre beşerî arzulardan sıyrılmasını bilen insan iztırablardan da kurtulmuş olur. İslâmî felsefede «ölmeden evvel ölmüş ol!» (Mutu kable entemutu) tavsiyesi de, nefis de fânî olmak suretile beşerî arzuları alt etmek demek değil midir? Fakat, zamanımızın hayat şartları bu mertebede melâmî bir «derviş» olmağa mânidir. Ancak her sahada muzir ve şiddetli ihtiraslardan kaçınmak kâfidir.

5 — Budizm Doktrinleri :

Budizm doktrinlerine göre, kemalin son mertebesine erişebilmek için âyin ve ibadetlere vücudu hasretmek ve daimî surette oruç tutmak, perhiz yapmak kâfi değil, bu çeşit ibadetlerde gösteriş ve hodgâmlık kokusu var; Ruhu, gövde içinde haps ve tazib etmekten ise, fikirde, sözde ve fiil ve harekette nezih ve samimî olmak daha hayırlıdır. Bu üçlü hedefe erişebilmek için Buddha kendi ümmetine, aşağıda sıralanan şu «sekiz yol»'u tavsiye etmektedir :

Doğru inanmak, doğru hissetmek,, doğru konuşmak, doğru fiil ve harekette bulunmak, doğru yoldan maişet sağlamak, doğru çalışmak, doğru hatırlamak ve doğru düşünmek..

İnsanları hakikî kemale ulaştıracak, yukardaki «sekiz yol»dan başka şu on emre de itaat edilmesi lâzımdır; adam öldürme, hırsızlık etme, zinadan sakın, yalan söyleme, boşboğazlık etme, herkeste kusur arama, mağrur olma, hasislikten ve tamahkârlıktan kendini kurtar,

öfkeye kapılma, cehaletten kurtulmağa çalış!

Takriben 2500 yıl önce, yukardaki tavsiye ve emirlerle insanlığa hakikî kemal yolunu gösteren Buddha'nın, adlarına ilâve edilen «münevver», «hakîm», ârif (gnostik) sıfatlarına gerçekten lâyık olduğu anlaşılır.

Buddha hayatında asla Tanrılık iddiasında bulunmamıştır. Zâten tesis ettiği dinde de, diğer ârî ve samî dinlerdekine benzer bir (Allah mefhumu) yoktur. Fakat kendisinden sonra ,diğer dinlerde de yapıldığı veçhile, Budizmin dahi ilk safiyeti bulandırılmış ve bir takım efsaneler icad edilerek Buddha'ya da bir (mirac) yâni göklerde seyahat yaptırılmıştır; gûya Buddha göklerde görüştüğü 33 Tanrı'ya kendi doktrinlerini telkin ve onları irşad etmiştir.

Budizm'de, Hristiyanlıkta görülen «Târik'i dünyalar» (Ermitage) tarikati vardı; erkek târik-i dünyalara (Uya-Saka), kadınlara da (Uya Sıkama) denilirdi. Bunlar Vihara adı verilen manastırlarda ayrı ayrı zâhid hayatı sürerlerdi; ancak Vihara manastırları, hârice karşı kapalı değil, herkese açık bulundurulan birer halinde idi.

Buddha, Milâddan önce 483 yılında ölünce, ileri gelen Budist havvarileri, bir konsil teşkil ederek peygamberlerinin manevî metrukâtını üç kitapta tesbit ve tescil etmişlerdir. Birinci kitap Buddha'nın vaız ve nasihatlerini ve hasımlarile yaptığı münakaşaları; ikinci kitap manastırların idare usullerini; üçüncü kitap sistemli din doktrinlerini ihtiva etmektedir ki bunlara Tripitak yâni üç mahfaza adı verilmiştir.

Brahminlerin güttüğü kast sistemi ve kan asaleti yerine müsavi insan haklarını ve ruh asaletini ikame eden Budizm Hindistan'da ve civar ülkelerin bilhassa şehirlerinde sür'atle intişar etmeğe başlayınca Brahma dininin tehlikede olduğunu anlayan Brahminler Budizmle şiddetli mücadeleye girişmişlerdi. Yukarda isim ve evsafından bahsettiğimiz Sakaların kralı Asoka âdil, hakîm ve imarcı bir hükümdar olmakla beraber samimî bir budist idi. Budizmin himaye ve intişarını ve Budist eserlerinin muhafazasını temin maksadile hususî bir kanun bile neşretmişti. Bu sayede Brahmin-

ler ilk zamanlarda mücadelelerinde muvaffak olamamışlardı.

Hindistan'ın yarısından fazlasına şâmil olmak üzere Asokanın kurduğu Maurya imparatorluğu Milâddan önce 322-185 yılları arasında devam ettikten sonra zeval bulmuştur.

Asoka İmparatorluğunun zevale yüz tuttuğu yıllarda, Milâddan önce ikinci asırda Kâşgerden şimalî Hindistan'a kadar geniş bir sahaya hâkim olan Kuşan kabilesinin kurduğu diğer bir devletin hükümdarı olan Kanişka selefi Asoka gibi Budizmi himaye etmiştir. Bundan birkaç yıl önce Hindistan'da Matura şehrinde heykeli meydana çıkarılmış olan Kanişka, Budizmde bedii duyguların ve güzel san'atlerin inkişafını da temine çalışmıştır.

Yarı Tanrı kahraman Krişna'nın aşklarını, menkıbelerini tasvir eden Hindu dramlarını ve Tanrı Vişnu şerefine, mehtabın altın ışıklarile dalgalanan yeşil orman alanlarında ve gümüşlenen dereler ve pınarlar başında toplanarak alınlarında, eski şâirlerin «hal-i Hindu» terkibi ile medhettikleri birer Hindu beni taşıyan sıcak kanlı ve cazibeli Hindu kızlarının yaptıkları rakısları, söyledikleri aşk ve folklor şarkılarını, çılgın ve coşturucu bahar bayramlarını alâka ile tetkik eden Kanişka, köylü Hindulara da Buddha dinini hoşlukla kabul ettirmek maksadile Budistlerin de bu çeşit eğlenceler tertip etmelerini teşvik etmişti.

O tarihlerde Hindistan'ın şimali garbisinde, Makidonyalı İskender'in istilâsından kalma küçük bir-iki hükûmetin başında bulunan Grek prenslikleri de yaşıyordu; bunların sahneye koydukları eski Grek dramlarından da mülhem olan Kanişka, Hinduların millî rakıslarına ve halkın geleneklerine uygun bir takım manzum dramlar da tertip ettirmiş ve bu suretle pek çok Hindu'yu Budist yapmıştı.

Kanişka'nın vefatından sonra Kuşan devletinin zaafından faydalanan Brahminler Budistlere karşı kanlı ve çetin savaşlara başlayarak bir iki asır içinde Orta Hindistan'da Budizmi kâmilen tasfiyeye muvaffak olmuşlardı.

Hindistan'da doğan Budizm, orada tutunamamasına rağmen müteakıp asırlarda Çin, Japonya, Kore, Mongolistan, Tibet, Hind-i Çinî ve Pasifik adalarına

yayılarak ve her coğrafî ve sosyal bölgede yeni hususiyetler ve şekiller alarak bugün bütün dünya nüfusunun takriben beşte ikisini teşkil etmektedir.

İlk safiyet halindeki Budizmde gösterişli, sesli ve hareketli ibadet usulü yoktu. Temelini saf ahlâk prensipleri teşkil eden ve fazilete kıymet veren Budha dininde, diğer dinlerdeki anlamlariyle Tanrı ve ahret mefhumu bulunmadığından Budistlerde ne cehennem korkusu ne cennet tamaı var. Budizmin temel doktrinleri, insanları birbirine düşman yapan ve fenalıkların kaynağı olan şiddetli ihtiraslardan uzak yaşayarak hâlikin ve hilkatin esrarını felsefî tefekkür muakıle ile mümkün mertebe çözmeğe çalışmayı emreder. Bu bakımdan İslâm ve Hristiyan mistisizmi ile mukayese olunabilir.

Akidelerinde Tanrı ve ahiret mefhumları yoktur, diye Budizmin mülhid ve münkir mânasında Athée yâni Allahsız bir din olduğuna hükmedilmemelidir: Allah tanımayan münkirleri kendi câmiasına kabul etmeyen Masonluk, Uzak Şarkta Budistler arasında da inkişaf ettiğine bakılırsa Budistler dünya Masonluğunca Athée telâkki edilmemiştir.

Waşington'da The New Age (Yeni Asır) adiyle çıkmakta olan aylık Mason dergisinin Temmuz 1953 tarihli nüshasında, Kanada Masonluğunun en yüksek derecesini ihraz eden W. Ch. White tarafından Çin Masonluğuna dair yazılmış bir makalede, en kadîm Çin sembollerinde, şekil ve mânaca Mason sembollerine benzerlik gösteren bir kısım hendesî şekiller ve harfler bulunduğu anlatıldıktan sonra 1864 yılında Budist Çin'de eski Skoç tarikine mensub müteaddid granlojlara bağlı 50'den fazla Mason lojunun faaliyet halinde olduğu ve yine Budist Filipin adalarında 6 yerde Mason teşkilâtı çalıştığı ve bunların hepsi Rit'lerini kendi dillerile icra ettikleri izah olunmuştur. Demek oluyor ki, münkir dinsizliğe karşı cephe almış olan dünya Masonluğu, ahlâk ve fazilet prensiplerine dayanan hakikî Budizmin de Allahsız bir din olmadığını kabul etmiştir. Esasen :

«Allah nedir? deyince gâfil
«Allah...! der, hâmuş olur dil.»

VİCDAN HÜRRİYETİ

★ **Dr. Avni KARABECE** ★

Müsamaha, nefse ve ahere hürmet masonluğun esaslarıdır. Müsamaha ve ahere hürmet mevzularını ayrı bir yazıya bırakarak bugün «Vicdan hürriyeti» üzerinde durmak istiyoruz.

Hürriyet, insanların en tabii haklarından biridir. Bunda hiç tereddüd ve şüpheye mahal yoktur. Fakat ahlâkî ve içtimaî eserler, hürriyetin mutlak ve kayıtsız olamıyacağını, bazı hududlarla çevrilmesi lâzım geldiğini ısrarda müttefiktirler.

Hürriyeti insanlık yararına çevreleyen hudud, medenî âlemde, bugüne kadar tam bir sıhhatle ve kesin olarak tayin edilmiş değildir. İnsan hürriyetlerinin, insanlığın medenî icaplarına göre çerçevelenmesi gâye itibariyle ideâldir. Sözde kalan ve mücerred fikir münakaşalarını aşmayan çalışmalar olmamış değildir; bütün bu çalışma didinmelere rağmen ideâle yaklaşmak mümkün olamamıştır.

Âlimler tarafından, ahlâk ve içtimaiyat düsturlarıyla tayin edilen «Hürriyet» mevzu'u tatbikatta gereği gibi fayda vermemiştir.

Mâziden, çok eski zamanlardan beri takip edilmekte olan, zaman zaman şiddetli münakaşalara sebebiyet veren, zaman zaman unutulmuş kadar silik kalan bir «hürriyet davası» mevzu'u vardır. İnsanlığın her ıztıraplı devrinin başlangıcında canlanan bu mevzu, bidayette gayet samimî düşüncelerle ele alındığı halde, zaferlerden sonra kısırlaşmış ve görünmiyen ellerle gerilere, çok gerilere doğru itilmiş ve unutulacak bir hale getirilmiştir. İkinci Dünya Harbinin başındaki hürriyet davası aşkı ile bugünkü durumu gözlerimizin önündedir.

Ferdler ve cemiyetler her devirde hürriyetsizlik iddiasında bulunmuşlardır. Tarihin bazı zamanlarında, nâdir de olsa, bazı hükümdarlar, milletlerine kıs-

men refah ve saadet devri yaşatmışlardır. Böyle devirler daima şahsın keyfiyle kaim olmuştur. Refah ve saadetin daimî ve tabiî bir değişmezlikle tahakkuk edememiş olması, hürriyetin hükümdarlar elinde, ferdî veya zümrevî tesirler ile, dejenere edilişindendir. Her başbuğ, hürriyet fikrinde, hürriyet adına istediği tensikatı yapmakta beis görmemiştir. Bu sebeble hürriyet, insanlığın bütün hâlis niyetlerine rağmen daima soysuzlaştırılmıştır. Çünki, hürriyeti tahakkuka memur olan icraatçı kendinden başkaları hakkında kanunlar yapmış, bizzat nefsini bu kayıtlardan azâde tutmak riyakârlığını daima irtikâp etmiştir. Bu zaafı da halktan gizlediğini zannetmek gafletinde bulunmuştur.

Halbuki, insanlığın refahını ve saadetini ideâl edinen Masonlukta «Hürriyet» mevzu'u tamamiyle verimli ve hayırlı bir düstura istinat ettirilmiş ve «Vicdan hürriyeti» olarak vasıflandırılmıştır.

Söz hürriyeti, düşünce hürriyeti, basın hürriyeti, toplanma hürriyeti vesair bütün hürriyetler dejenere olabilir; fakat Vicdan Hürriyeti, asla!... Vicdan hürriyeti, vicdan serbestliği manasına geldiği kadar, vicdanı mürakabe eden bir hürriyet manasını da taşır. Hürriyet kâmil insanların vicdan kontrolü altında kaldığı müddetçe, insanlığa zarar vermemek ihtimâlinden tamamiyle kurtulmuş demektir.

Vicdan, her insanın gayet iyi bildiği halde tam bir ifade ile tarife muktedir olamadığı bir mevcudiyettir. Vicdan kelimesini hergün, her yerde, herkes söylemektedir. Dikkate şayan olan nokta bu kelimenin hakiki manasından başka bir manada, kötüye kullanılmasına imkân olamayışıdır.

Vicdan, kâinatta yalnız insana, beşer nev'ine hâs bir mefhumdur. İnsanların, sair mevcudat ile, hayat sahibi olan varlıklarla, bilhassa hayvanlarla pek çok müşterek vasıfları vardır. Hayvanlarda da bir mikdar akıl, irade, muhakame ve tahattur kudreti mevcuttur. Bir köpeği iki insan aynı zamanda çağırsa, köpek sevk'i tabii-den daha mütekâmil bir hassa ile, adeta ufak bir tefekkür ve muhakemeden sonra kendisinde intiba bırakmış olan sese, yani sahibinin sesine doğru gider. Bu ve buna benzer birçok misaller

söylenebilir. Vicdan ise, yalnız insana mahsustur. Bütün vahşi ve zâlim sıfatları nefsinde toplamış bedbaht bir insanda dahi bir an için vicdanının emrine uyabilmek karakteri vardır.

Vicdan, insanları iyiye ve güzele sevkeden tek rehberdir. Muhakeme, tefekkür, irade, zekâ gibi insanlarda kemalini bulmağa müstait varlıklar iyiye kullanıldığı kadar kötüye de kullanılmışlardır. Vicdan mefhumu ise, hiç bir zaman, hiç bir kötülüğe izafe edilememiştir. Hiç bir millette, hiç bir cemiyette vicdan, iyilikten başka bir manada kullanılmamıştır. Ne örf ve âdetler, ne de kanun ve nizamlar vicdan mefhumuna tesir edebilmiş değildir. Kız çocuklarını diri diri gömen eski araplarda bile, bütün geleneklerine rağmen, canlı bir yavrunun gömülmesinden ileri gelen bir vicdan azabı duyulurdu. Bu cahiller âdetlerine uyarak böyle feci bir zulmü yaparlar, fakat hiç bir zaman vicdanlarında teessüsü zaruri olan azapdan kurtulamazlardı.

Vicdan nefis mürakabesinden doğan bir huzur ile mütelezziz olur. Mahrumiyet şeklinde tecelli eden hareketlerimizde bu telezzüz, insanın kalbine ferahlık, hattâ ağzına tad verecek kadar maddileşen bir hâdisedir. Hepimiz bu tadı, bu manevi lezzeti, bu iç ferahlığını, benliğimizi adeta semâvata urunç ettiren bu gönül rahatlığını tatmışızdır. Hayatımız süresinde hiç bir karşılık beklemeden, hasbî olarak, diğer bir insana, hattâ bir hayvana yaptığımız ufak bir hizmetten duyduğumuz zevki elbette hatırlarız.

Masonluğun insanlık câmiasında teessüsünü istediği hürriyet, işte bu vicdan kontrolüne tabi olan hürriyettir ki, buna «Vicdan hürriyeti» demekteyiz. Masonluk ferdin daima kendi nefsini kendi kontrolü altında bulundurmasını telkin eder. Bu suretle ferdin zatî terbiyesinin gelişeceğine kaanidir.

Bir masonun vazife ve gayelerinden biri de değerli bir vicdana sahip olmak ümididir. Bu amaca herşeyden üstün bir ehemmiyet vererek dikkatli cehidlerle ulaşabilmek lâzımdır. Bu çalışmada riyasız olmak ve kendi kendimizi avutmadan aldatmadan muvaffak olmak şarttır.

Bir masonun vicdanı, ancak nefsini ve kendini kötülükler-

MASONLUK MEFKÛRESİNDE NELER YOKTUR ?

★ **K. Ş. ALANBAY** ★

Masonluk mefkûresinde neler yoktur? Masonluk bir düşüncedir ki: eşyanın tâ kalbinin içine girmiş, onun en derin sırrını, hayat ve hakikatin gizli fikirlerini, yani bu hakikatlerin ruhunu ve bu dünyadaki varlık şart ve hakkını teşkil eden derunî insicam ahengini bulmuş, zekâ ve imanın müvazenesini temin etmiş bir mefkûrenin ifadesi ve tahakkukudur. Masonluk, mefkûresini remizler, cümle, işaretler ve hitaplarla telkine çalışmaktadır. İşte bu remizler, işaretler hayat ve kâinatı izah

---

den koruyabilecek kudrettedir. Diğer bir insanı kontrol ve muahazeye hiç bir masonun ferd olarak hakkı yoktur. Bu hak yalnız ve münhasıran masonluk camiasınındır ve tamamiyle pasiftir.

Bütün kardeşler bilmelidirler ki, hiç birimizin diğerimize haklı olsa dahi serzenişe ve muahazeye salâhiyeti yoktur. Bizi çevreleyen masonların yüzlerinde beliren üzüntü işaretlerini gördüğümüzde, kardeşlerimizin toplu olarak mağmûn bir tavır almasını intaç eden hareketlerimizde derhal yanlışlarımızı anlıyarak uyanmalıyız. Bu pasif hal bize hatâlarımızı gösterebilmeli ve derhal nefs'i emmaremize kapılmak gafletinden kendimizi kurtarmağa muvaffak olmalıyız.

Kabahatlerimizin avakıbini başkalarına yüklemeği düşüneceğimize, vicdanımız ile başbaşa muhakemeye oturup, kabahatlerimizi, hatâlarımızı, bütün acılıklarına ve bütün yüz kızartıcılıklarına rağmen itiraf edip kendi nefis mürakabelerimizle, düzeltmek en başta gelen vazifemiz olmalıdır.

Böyle vicdan salâbetine sahip insanların hürriyeti, insanlığa zarar vermek muhatarasından tamamiyle kurtulmuş olan bir hürriyettir ki, biz masonlar bu hürriyete «tam bir hürriyet'i vicdan» diyoruz.

için bir tefekkür merhalesi, irşatkâr kaynaklardır. Düşüncelerini bir nağme ahengiyle bezeyerek ruhları heyecana getirir, realiteleri bir musiki parçası halinde kulaklarımıza, yüreklerimize aksettirir, fikir ve kalb âlemimizi yıkar ve canlandırır. Zaten hayat ve kâinatın kalbi musiki değil midir? Kalb çarpar, fikir şahlanır. Tabiata bakınız yıldızlar ışıldar, dağlar inler, deniz coşar, ağaçlar ve her şey konuşur. Elverir ki: ona erişmeğe, onu işitmeğe, onu anlamağa muvaffak olalım!

Masonluk tabiî bir ahenktir. Derunî seziş kabiliyeti olanlar, fikrî derinliğe sahip bulunanlar bu insanî manzumenin bütün asaletini kavrayabilir. Masonluk insanlığın acılarıyla hemhal olmakla beraber bu acıları gidermek vazifesini de kabullenmiştir. Masonluk bir tefekkür ve duyuş kudretini iktisap bulunduğuna göre de bütün beşeriyetin ıztırapları ile de karşı karşıyadır. Düşünebilen, duyan bir insan daima muztariptir. İrfan ve kemal sahibi bir insan hemcinslerinin ıztırap, mahrumiyet ve sefaletlerine iştirak eder ve bu acıları gidermek için her türlü fedakârlığı insanî bir vazife bilir.

Zaten düşünce dimağımızda esen bir kasırgadır. Duyuş ise kalbimizdeki ummanın gözlerimizden akışıdır. Iztırap çekerek kemale erişeceğiz. Masonluk boşu boşuna kederde necat vardır demiyor. Masonluk bir iztirap uçurumudur. Çünkü başkaları için yaşamak ve benliğini nezretmek büyük bir fedakârlık ve ıztıraptır. Şu kadar var ki: Bu uçurumun kenarında masonluk mefkûresinin içtimaî adalet kanunu bizleri sararsa, uçuş aşağılara değil, göklere doğru fırlayış olur. Fedakârlık yolunda bir masonun portresi şudur : kahraman bir yürek, ince, asil bir kalb, isteyen ve acıyan bir aşk, vakur bir tevazu, sonsuz ve iradeli bir merhamet ve şefkat, tükenmez bir sevgi, herkese karşı daima kaynıyan bir af ve müsamaha kudreti, garezsiz, ıvazsız insanlara kollarını ve bağrını açmış samimî bir insan! Dili yüreğinin tercümanı olmak, kayıtsız, şartsız bir adalet, fikir ve vicdan hürriyetinin alemdarı, ezcümle samimiyet. Çünkü samimiyet en can kurtarıcı bir kıymettir. Samimiyet sayesinde bir insan ulvî varlık haline gelir. Samimî bir insanın bakışı bile gökyüzünden kaynamış ışıklar gibidir. Kiminle konuşsa kal-

bini aydınlatır, çünkü samimî bir insan bütün zekâsiyle, idrâkinin bütün kuvvetiyle, bütün asil duygusiyle inanır. Bu mesleğin prensiplerine inanmıyor ve bir etiket olarak, şahsî gururumuzu okşamak için kullanıyorsak bizlere en hakikî manasiyle riyakâr denir. Başkalarını belki aldatabiliriz, fakat kendimizi ve Tanrıyı asla. İlmin ve hayatın hakikî prensipi samimiyettir, zira her şey samimî olduğu müddetçe tek mefkûrede birleşmek imkânı tahakkuk eder. Hakikî birlik, hakikî adalet, hakikî sevgi bu tek kudretin sayesinde tecelli eder. Hakikî bir masonun kalbi bütün insanlık için çarpar, bu titreyiş hakkı, hakikati ve güzelliği özleyişinin ifadesidir, tahakkukudur. Hakikî bir mason beşeriyete şamil, cihanşümul bir sevginin mümessilidir.

Beşeriyetin felâket ve ızdırapları karşısında hazin bir tebessümle her insana kollarını açmış, şefkatla bağrına basan bir kahraman, ebed ve ezel arasında açan fani ve zail bütün arzu ve iştihaların, servet ve ikbalin ayakları altında toprak açıldığını bilir ve varlığını mefkûresinin hizmetine fedakârane vakfeder. Karakter sahibi bir insan, bahusus bir mason insanlık için bir ışıktır, karanlık yollarda yürüyenlere kılavuzluk eder.

Her mason ve insanın iç âlemi bir mabettir, hattâ her vakit toplandığımız sembolik mabedin tâ kendisidir. Bu mabette ancak güzelliğe, iyiliğe ve hakka tapılır. Bu mabette ilâhî ve insanî fikir aranır. Kalbimiz insanların doymaz ihtiraslariyle mustariptir, lâkin iç âlemimizin iki bekçisi, aklı selîm ve havassımız dost olup elele verince aslâ ihtirasların, fenalıkların buraya girmesine müsaade etmez. Çünkü iman eden bir insanın kalbinde Tanrı, hakikat ve güzellik yaşar.

Tabiatta mucize mi istiyoruz? Bir zambağın içinde yaşayan ve titreyen güzelliği görmeğe çalışalım, bir gülün renginde ki, kokusundaki canlı rikkat tabiatın bir mucizesi, bir bülbül, bir kanaryanın ilâhî terennümü Hilkatin sonsuzluğundan bizlere serpilen güzelliklerin bir tecellisi değil midir?

Gök gürlemesinin, arslan gükremesinin, dalgaların haykırışı önünde duyduğumuz korkulu hayretimiz bu ihtişam, bu mukaddes varlığın bir ibret lâvhası değil midir?

Masonluk ve Tek ilâh fikri

★ Şevki DİNÇER ★

İnsanlık tefekkür tarihi incelenirse görülür ki, kâinat şuuruna şâmil tek ilâh fikri, insan zekâsına sânih olan ilhamlarla kuvvetlenmiş, Musa, Hermes, Fisagor, Platon ve Spinoza... gibi dâhî'lerin ve bilhassa islâm tasavvufu dâhi'lerinin menşûrundan geçtikten sonra, tek varlık fikri olarak bu günkü şâhikasına ulaşmıştır.

Platon'a göre Mutlak Varlık, kâinatı kendi mâhiyeti icabı yaratmıştır. Kemâlinden ilk tecelli eden akli âlâ'dır. Bu zekâ'dan feyiz ve sudûr yolu ile ruh vücuda gelmiştir. Tecelli silsilesi devam ederek, gitgide kemali azalan sonsuz varlıklar vücuda gelmiştir ki, kemâlden en mahrum tezahürü Madde'dir. Mutlak Varlık'dan sudûr eden her tecellîde aslına dönmek için müphem bir arzu ve iştiyak vardır. Her şey Ulûhiyet'e dönebilir.

Newton'a göre Allah, hâdisat ve kavanini tabiiye'nin tek mu-

Hayat ve kâinat umumî bir ahenk ummanı içinde akmaktadır. Hayat ve kâinatta bütün varlık ilâhî düşüncenin bir tezahürüdür. Yalnız maddeye tapanlar hayat ve kâinatta makineden başka bir şey göremezler, bu gibiler demirden ulu bir şeytana tapmaktadırlar, demir çürüyünce ellerinde bir avuç toprak kalıyor. Hayat zaten nedir ki? İki ebed arasında bir zaman, hem de bir zaman ışığı, parlayış ve sönüş!

Dünyamızın bu koyu karanlık devresinde saflarımızı sevgi ve samimiyet yıkılmaz kudretile sıklaştıralım... Hakikî bir mason, zamanından, muhitinden aslâ şikâyet etmemelidir. Zaman ve muhiti kazanmağa, yenmeğe, daha iyi bir hale getirmeğe çalışmalıdır. Büyük ruhlar, büyük mefkûresine karşı daima hasret duyarlar: asil ve büyük yolun üzerindeyiz. Saniî âzam'ı kâinat daima yardımcımızdır.

harrik illet'i ve Kâinatın Ulu Mimarı'dır. Bu kudret, tavsif ve ihata edilemeyen ve fakat varlığı zarurî olan bir İlleti Ulâ'dır. Pantheiste görüşlere son mütekâmil şeklini veren Spinoza ise şu fikirleri yaymaktadır :

İllet'in bulunmadığı yerde bir netice tasavvur edilemez. Netice İlleti tazammun eder. Aralarında iştirâk bulunmayan iki şey, yekdiğeri vâsıtasiyle tasavvur olunamaz. Cevherin mâhiyeti, nâmütenahi bir mevcudiyeti ihtivâ eder. Ayni mâhiyet ve sıfatta ancak tek Cevher olabilir. Öyle ise Allah, ezelî ve nâmütenahi bir zât ifade eden ve nâmütenahi sıfatlardan mürekkep bir cevher'dir. Mevcut olan her şey Allah fikrinde mündemiç'tir. Tabiatta her tecelli, İlâhi mâhiyetin zarûretleri ile muayyen'dir...

Akıl, Allahın zât'ını değil, ancak sıfat ve keyfiyet'lerini ihâta edebilir. Sıfat, zât'ın ifadesi olarak tasavvur edilebilen, şeeniyet safhasına geçmemiş olan imkânları'dır. Keyfiyet veya Esmâ diye adlandırılan tecellileri ise, şeeniyet safhasına girmiş ve tasavvurlara vesile vermekte olan realite'lerdir.

Sıfat'ı idrâke yol açan maddî tecelli'lerin duygumuzda bıraktığı akisler, şahıslara göre değişmekte, Hayr ve Şer, İyilik ve Fenalık... gibi yekdiğerine zıt mefhûmlar doğurmakta'dır Bütün bunlar, son derece Kâmil bir Allahın mâhiyeti iycabı ise, tabiattaki bütün bu kemâlsizlikler neden?... diye düşünülebilir. Bu hükümler, aklî olmaktan ziyâde muhayyile oyunlarıdır. Eşya'nın mükemmeliyeti, bizzat kendi mâhiyeti iycabıdır. Hakikat tek ve aynidir. Fakat gözler, gözlükler ve ayine'lerin muhtelif oluşu, görünüşleri farklı göstermektedir. Bütün dâva, Fıtrat'ın bağışladığı nisbette aklın ve sezgi'lerin aralığından sızan ışık ile, bu âyine'nin pasını silerek Hakikat yolu na çıkabilmektedir...

Madde kâinatında görülen bu Düalizm içinde, Hakikat yolunu arayan her Tariyk gibi Masonluk da, bütün kâinata şâmil bir tek İlâh fikrine ulaşmış ve bunu, (Sanii âzamı Kâinat) remzi ile ifadelendirmiştir. Masonluk bu hakikatın taharrisinde hiç bir had ikame etmez. Sâliklerini fikir ve itikad'larında serbest bırakır. Hiçbir kimseye, hiç bir akide'nin kabulü için telkiynde bulunmaz. Fakat, Mül-

BU GÜNKÜ ÇALIŞMALARIMIZ HAKKINDA

★ **Dr. Mustafa Enver ŞENERDEM** ★

Sözlerime başlarken bu mevzuu huzurunuza getirmiş olmanın sebeblerini kısaca belirtmek isterim.

Peşinen şunu arz ve ifade edeyim ki bu kısa müsahabem; bir iddia taşımaktan çok uzak olup ancak mesleğimizin ideallerine yürekten bağlılığımın naçizane ve samimi ifadeleridir. Bu sebepledir ki duygu ve düşüncelerimi dile getirebilmede göstereceğim beceriksizliği kabiliyetimin derecesine ve buna ilâveten de henüz vüzuha kavuşmamış olmama bağışlamanızı istirham edeceğim. Bu arada ifadelerimde masonluğun antik tradisyonu ile tenakuza düşecek olursam büyük üstatlarımın lü-

---

hit ve Münkir olanları, bir mefkûresi bulunmayanları Masonluk reddeder.

Masonluğun gaye edindiği var'lığın cüzü ferdi olan İnsan, madde ve mâna kudretlerinden ibaret bir kompleks'tir. O'nun fıtratında ve mukadderinde, İlâhi kudretin Celâl ve Cemâl vasfı da mündemiç'tir. İnsan kompleksi, Allaha yakınlaşabilecek bir vüs'at ve mâhiyet taşımaktadır.

Madde bir vâsıta, mâna ise gâyedir. Amelî Masonluğun gayesi, spiritüel Masonluk'tur. Mason her şeyden evvel bir cemiyet işçisidir. Ham taşı yontar, cilâlar ve böylece, fazilet mâbedleri inşâsına çalışır. Başka bir tâbir ile, ara sıra maddî hayatın endişelerinden sıyrılarak tefekkür ve teemmüle varır, nefis mürakabesinde bulunur.

Bu gibi çalışmalarla, hayr ve hasenatın menbaını görebileceği ufuklara yönelir. İlahi Kudret'in nurlu yolunda, Sânii âzamı Kâinat denilen yüksek mefkûreye doğru yükselmeye başlar.

Akıl ve Hikmet hareketlerimizin rehberi bulundukça, İnsanı Kâmil denilen olgunluk merhalesine doğru yol almak, her yaşayan için mukadderdir.

tufkâr, irşat ve ikazlarından beni mahrum etmemelerini bilhassa istirham ederim.

Öyle ümit ediyorum ki mesaimizin, hepimizin yemin ile bağlı bulunduğumuz nizamat dışında sosyal hayatımıza müteveccih cephelerile sosyal sahadaki fonksiyon ve münasebetlerimizin derece ve değerlerini birlikte tetkik etmemizde istikbale muzaf bazı faydalar mevcuttur.

Bu aciz kardeşiniz işte buna inandığı içindir ki masonik müktesebatı ile şahsi kabiliyetinin hudutları dışına çıkma bahasına, bu mevzuu huzurunuza getirme cesaretini göstermiştir.

Cemiyetlerin iktisadî, içtimaî, siyasî, dinî ve hukukî müesseşelerile reel bir hayatı bulunduğu hepimizin malûmudur. Milletlerin hayatında Devletler, siyasî ve hukukî müesseselerile topluluğun maddî çatısını vücude getirirler. Maddî çatı, o topluluğun reel hayatının uzuvlarıdır. Bir de maddî ve fiilî mevcudiyetin zemirinde fikrî ahlâkî veya, diğer bir ifade ile, manevî bir çatı vardır ki beşer hayatında ölmezliğin tılısımı olan bu haslet milletlerin hayat ve bakasında da temel faktörüdür. Bu mühim çatının hayatiyetini sağlayan temel unsuru da o cemiyetin elit insanlarıdır.

Kâinatın tarihi fizik ve jeolojik hadiselerin yanında beşer zevk ve takatının tabiata hakim olmak için sarfettiği hudutsuz gayretlerin tarihi olduğuna göre bu uğurda emek vermiş büyük insanların tarihidir.

Dünya'da başarıldığını gördüğümüz büyük işler yer yüzüne gönderilmiş büyük simalarda vücut bulmuş tefekkür kabiliyeti ve düşüncelerin maddi neticeleri, filî gerçekleşmesi ve vücut bulmasıdır.

Elit insan içinde yaşadığı topluluğun mürşidi, rehberi ve istikbalinin müessisidir. Fedakârlık ve feragat ruhuna sahip hakikî bir münevver ilmin ve akli hikmetin mütalâalarını cari hayata tatbik etmesini, ferdî şuur ile içtimaî şuurun, mefkûre ile şeniyeti birleştirmesini bilen kimselerdir.

Aziz üstatlarım; gerçi ölmezliğin bir başka türlü ifadesi olan bu tarifin tazammunundaki üstün meziyetlere sahip olabilmek, hilkatin lütfu olarak pek az faniye nasip olan bir bahtiyarlıktır.

Ancak her birimiz iki sütun arasında nur ve ziyaya kavuştuğumuzdan buyana mesaimize başlarken her defasında (bütün insanlar için sulh ve saadet makarrı olacak bir mefkûre mabedinin inşası sebeblerini aramak) için toplanmakta olduğumuzu tekrarlamakla içinde yaşadığımız cemiyetin asgari bir ifade ile elit insanları olduğumuzu veya hiç değilse bunun için çalıştığımızı ikrar ve ifade etmiyor muyuz?

Hepimizin birer mason olarak kavillerimiz bu, fakat müsamahalarınıza sığınarak hemen ifade edeyim ki haricî âlemdeki fiiliyatımız ile tesanüt zincirinizin sosyal bünyemizdeki fonksiyonu kavillerimize tamamile uymamaktadır.

Meşriki ebediyete intikal eden büyük üstadımız Einsteinin masonik bir nasihatını burada tekrarlamama müsaadenizi rica edeceğim.

Büyük insan: (Hayatta muvaffak olmak için değil, bir kıymet olmak için çalışınız. İçinde yaşadığınız topluluktan bir şeyler koparabilmek için değil, o topluluğa varlığınızdan ve şahsiyetinizden bir şeyler ilâve etmeğe uğraşınız) diyor.

Aziz üstatlarım. Tıbkı mukaddesatımız gibi kendi kendimize dahi ikrar etmeksizin gerçekten inanıp iman ederek ibadet edercesine günlük hayatımızda büyük ustadımızın bu nasihatını samimiyetle tekrarlayabilmenin kemaline nasıl ve ne suretle erebileceğiz.

Burada kastetmek istediğim samimiyet, üstün insanların temel karakteri olan derin, büyük ve masum samimiyettir. Murat ettiğim samimiyet kendi kendine samimi adını veren kimsenin samimiyeti değildir. Samimiyetin bu türlüsü gerçekte çok zavallı bir şeydir. Boş ve mağrur şuurlu bir samimiyettir. Halbuki olgun ve karakter sahibi bir insanın samimiyeti öyle bir şeydir, ki kendisi ondan asla bahsetmez, hattâ onun farkında bile değildir. Daha ileri giderek diyebilirim ki bu mertebeye ulaşmış olanlar zaman zaman kendi samimiyetsizliklerinden şüphe dahi ederler. Kendi kendimizi samimi olabilmekten men edemediğimiz gün gerçek samimiyete ulaşmış oluruz.

Bu günkü çalışmalarımızla bu samimiyetin kemaline erebileceğimize yakın hasıl edebiliyor ve kendimizi teskiye ederek

vicdan huzuruna kavuşabiliyorsak naçiz kanaatıma göre yanılıyoruz, hem de çok yanılıyoruz kardeşlerim. Sözlerimin yanlış; daha doğrusu ifade etmek istediğimden ayrı bir manada anlaşılmaması için müsaadenizle tafsil edeyim.

Elit insanların içinde yaşadıkları toplulukları dirije ettiklerini biraz önce ifade etmiştim. Şimdi sırası gelmişken, sosyal hayatın gelişmelerile yakınen alâkalı diğer bir hususu da dikkatinize arzetmek isterim. Bu da Halk topluluklarının zahir perest oluşu hakikatıdır. Halk efkârı realitelerin sert icaplarından korunabilmenin çarelerini ekseriyetle batıl fikirlere, çeşitli telkin ve hurafelere inanmakta bulmuştur. Bu sebepledir ki tarih boyunca tehlikeli şahsî ihtiras ve delâletlerine kolaylıkla esir edegelmişlerdir. Burada yine ritüellerimize dönerek düşüncelerimi bağlamak istiyorum.

Ziyasının şaşaasına tahammül edebilme müyesseriyetine erişmeğe çalıştığımız ve kalblerimizi bütün insanlık için yeni bir aşk ateşile parlatan nuru mabedimizin dışına, haricî hayata, sosyal hayata aksettiremedikçe ne içinde yaşadığımız cemiyete varlığımızı ihsas edebilmiş olacağız ve ne de sosyal bünyemizde uhdemize düşen fonksiyonu ifa edebileceğiz. Hemen ilâve edeyim ki bu mevzuda saf bir idealizm taraftarlığını yapacak da değilim, çünkü idealizmin amelî hayatta hiç bir zaman tam olarak gerçekleşmesine imkân olamıyacağını takdir ediyorum. İdeal cari hayatta realitelerden daima uzak mesafelerde yer almak zorundadır. Ona şöyle böyle yaklaşabilmek dahi kalblerimizde minnettarlık uyandırır. Yalnız gerek her birimizin ferden ve gerekse topyekûn camiamızın masonik liyakat ve hizmetlerimizin cesaret ve açık kalblilikle mesailerimizde muhasebesini yapmak ve yekdiğerimizi ırşat ve ikaz etmek ihtiyaç ve mevkiindeyiz kardeşlerim. Biraz önce içimizdeki nuru haricî âleme aksettirebilmeden neyi murat etmekte olduğumu pek haklı olarak soracak kardeşlerim bulunabilir. İçinde yaşadığımız cemiyetin pek çok bakımlardan gelişmeğe, ihtimama ve himmete muhtaç bulunduğu hepinizce malûm bir hakikattır. Halkımızın moral ve kültürel eğitimi ile sosyal hayata intibak kabiliyetini geliştir-

Bir mülâhaza

★ N. Z. B. ★

Birinci Derece Çalışma Rehberimiz, ilk sahifesinde Masonluğu «insanların selâhina, fikrî ve içtimaî tekâmülüne çalışan terekkiperver bir müessese» diye tarif etmektedir.

Masonluk, bu sıfatla hangi ırka mensup veya akide ve kanaata sahip olurlarsa olsunlar, bütün insanları sinesine kabul eder. Sadece iyi ahlâk sahibi hür bir insan olmalarını araması müessesenin vasfı mümeyyizini teşkil eden Toleranstan ileri gelmektedir. Masonluk; samimi ve iyi niyet mahsulü olmak şartile her fikri müsamaha ile karşılar. Bu suretle, kendi gibi düşünmemede kanaatimce bizleri büyük vazife ve hizmetler beklemektedir. Mesaimizi yalnız süiunlarda ritüelleri tekrarlamağa inhisar ettirmekle ideallerimize uygun bir çalışma yapamamış olmanın huzursuzluğu içinde olduğunu büyük üstadlarıma üzüntü ile ifade etmek isterim. Bu sözlerimle de büyük bir samimiyet ve iyi niyetle kapımızı muntazam vurup mesaimize katılan yeni biraderlerimin duygularını dile getirebildiğimi ümit etmekteyim.

Büyük üstadımız Harolt Richardson, bir açılış nutkunda ifade ettiği gibi (Masonluk bir hayat tecrübesidir ve yaşanılacak bir hayattır. Yoksa sırf riayet edilip yerine getirilecek bir formalite değildir). Yine Masonluk Hakikaten yaşanılacak bir hayattır. Yoksa üstün körü riayet olunacak bir takım boş akideler değildir.

Masonluk iman ve inanç ile yuğurulmuş moralite ile teşkilâtlanmış teamülle insanlaşmış, arkadaşlık ile kemale ermiş ve kendini insaniyete vakfetmiştir.

Fermanının yazısı ebedilik olan meslek büyüklerimizin bizlere işaret ettiği nurlu ve feyizli yollardan el ele ve kalb kalbe beşeriyete hizmet edebilmenin en geniş imkânlarını arayıp bulmada sanii azamî kâinat hepimizin muini olmuştur.

yenlere karşı hulüsu niyet ve açık kalpliliğini gösterir. Bu geniş müsamahadan Kardeşlik doğar. Masonluğu karakterize eden esasen bu kardeşlik fikri değil midir?

Her türlü sıkıntı hallerinde kendini gösteren karşılıklı yardım, bu kardeşliği açıkça tecessüm ettirir. Müşkül bir anında yakınlarının alâkasından mahrum kalabilen mason, ancak kardeşlerinin sıcak muhitinde alâka ve yardım görür. Bu kardeşliğin esas vasfı samimiyettir. Masonları birbirine bağlıyan bağlar samimiyetle doludur. Mahfil de; biraderlerin sıcak bir alâka ve açık bir samimiyet buldukları adeta bir ocak başıdır. Burada riyanın yeri yoktur. Kibri gurur kapının eşiğinden giremez. Burada hürmet görenler; bunu, bilgi veya kabiliyetlerinden evvel, karakterlerine ve şahsi meziyetlerine borçludurlar. Burada, içlerinden birinin keder veya sevinci, cümle tarafından ayni zamanda ve ayni şiddetle hissolunur. Hülâsa; Mahfil, ahenktar bir aile manzarası arzeder. Kalplerin birleşmesi bütün kitleye hayat verir. Burada cari olan Hürriyet, Müsavat ve Uhuvettir.

İşte bu hava ve muhit içerisindedir ki, buraya kabul olunmak bahtiyarlığına erişenler fikren ve ahlâken yükselmek ve kendilerini bekleyen vazifelerin ifasına hazırlanmak imkânını bulabilirler. Lisanımızla ham taşlarını yontarlar...

Türk Masonluğu; geçmişte, insanların selâhına, fikrî ve içtimaî tekâmülüne çalışmanın parlak örneklerini vermiştir. Kızılaylar, Himayei Etfaller, Süt Damlaları. Kalender Ziraat Yurdları, bu terekkiperver müessesenin memleketimizde de insanların selâhına, fikrî ve içtimaî yükselmelerine çalıştığına canlı birer delil değil midir?

Harp sonrası dünyasının maruz kaldığı içtimaî teşevvüş ve ahlâkî buhranlar, Masonluğu bugün dahi mühim vazifelerle karşı karşıya bırakmaktadır.

Muhterem bir Birader; Büyük Atatürk'ün bir gün yakınlarındakilere «Efendiler, meb'us olabilirsiniz, hattâ bir gün vekil dahi olabilirsiniz, fakat sanatkâr olamazsınız» demiş olduğunu naklettikten sonra, haricî âlemde de şu veya bu parlak mevkiin işgal edilebileceğini, fakat Mason olunamıyacağı-

Marifet'i nefis

Bilgi ve irfan

★ K. Ş. A. ★

Varlık muammasının hallinde bir hakikat ışığı arayan hakikî ilmü irfan aşıklarının madde zindanından kurtularak tecrübe ve müşahadeye müstenit müsbet ilmin yetişemediği müteali bir bilgi kaynağına kavuşmak için tuttukları irfan yolunda şüphe yoktur ki en ulvî bir vicdan hazzı, bir ruh yükselişi vardır.

Bu girişten sonra mevzuumuz bulunan (Marifet'i nefis) bilmecesini tarif edelim: «Bir insanın kendi benliğini, yine kendi nefsile, iç gözü ile görebilmesidir» — Şu ciheti arzedeyim ki, marifeti nefis mütesavvıflar indinde akıl ve nazarî ilim ile bilinemez, Onlar, nefsini bilen ve tahlil edebilen, Allahını bilir, düsturu ile manevî irfanın mutlâk lüzumunu ilk ve mutlak şart olarak kabul ve iddia etmişlerdir. —

Biz bu naçiz yazımızda ilm ile tasavvufu şahsiyetinde cem'etmiş büyük mütefekkirlerin «Marifeti nefis» hakkındaki fikir ve mütalâalarını arz ve izaha çalışacağız. Kendini bilmek! Bu vadide Masonluk, ilk tekrını söylemişti. Bu çok vecîz ifadenin manası, bence şudur: Mason sıfatı başlı başına bir iftihar vesilesi değildir. Muztarip insanlığın acılarını teskin etmek, beşer kederinin gidişini umdelerimize uygun bir yola sevketmek gibi mühim ve ilk nazarda başarılmaz gibi görünen büyük vazifelerimiz vardır. Kardeşlik duygularımız, idealleri-mız ve Mason ruhumuzla bu aşılmaz zannedilen zorulkları el birliği ile yenmeğe ceht edelim. Bu uğurda durmadan, yılmadan çalışalım. Ancak, bu suretle hakiki Mason sıfatını iktisap etmiş addolunabiliriz.

sinde cemiyetimize intisap edenden «Marifeti nefis» hususunda mücahede istemesi her halde dikkate şayandır. Bu mevzu hakkında ne kadar inceleme yapılırsa o kadar faydalıdır ve feyz vericidir. Bu düşünce dolayısiyle bu mühim mevzua bir daha temas ediyorum. İşaret ve tekrar edeyim ki: Müsbet ilim bizlere bu sahada kat'î bir bilgi verememektedir. Psikolojinin verdiği malûmat nazarî kalmaktadır. Sübjektif psikoloji ile fizyoloji arasında yeni bir ilim olarak inkişaf etmekte bulunan «Psycho-physique», yani tecrübî psikoloji de bizlere az bilgi verebilmektedir. Psikoloji ise ancak şuur hadiselerine dair bildiklerimizden ibarettir. Hasılı bu sahada zişuur hayatın bile istikametleri hakkında kesin malûmatımız yoktur. Tahteşşuur hakkında ise bilgimiz pek mahduttur.

Ayrı ve mühim bir mevzu bulunan bu sahayı tetkik ve izah edebilmek için psikoloji âlimlerinin fikir ve mütalâalarını bu küçük müsahabemize sığdırmak mümkün değildir. Bu yönden, ruhçuluk, vahdet, maddecilik ve ayniyet faraziyelerini psikolojiye bırakarak mevzuumuza dönelim. Biz şahsî ve ruhî tecrübelerimizin adesesi altında kendini bilme hünerini her birimiz iç âlemimize bükülerek duymağa çalışmalıyız. Zira bu bükülüş şahsî olmazsa duymak imkânına malik olamayız. İç âlemimizi — haricî âlemin tesirlerinden kurtulmak için — gözlerimizi yumarak mürafaa ve tahlile başlıyalım. İlk mücahedeler bizleri karanlık bir gecenin içine dalış suretinde mübrem ve sıkıcı olabilir. Nasıl ki, bir kitabın ilk sahifeleri bizlere mevzu hakkında kat'î ve açık bir bilgi veremez' Nasıl ki, irademizi ve dikkatimizi zorlıyarak sahifeleri okuyup çevirdikçe çoğalarak bizlere manevî bir zevk ve bilgi vermeğe başlıyorsa, «Marifeti nefis» kitabının da karanlık, hattâ zifiri karanlık sahifelerinde bir hakikat nurunun gittikçe büyüdüğünü ve bir güneş halini aldığını sezer ve görebiliriz. Her insanın kötü ve iyi huylarını bu murakabe esnasında az çok bilmemesine imkân yoktur. Bu sayede gizli ihtiraslarını kendi benliğinde teraziye koyabilir, süzgeçten geçirebilir. Bu mücahedemizde diğer insanların hatâ ve günahlarımızı yüzümüze vurması korkusu da yoktur. Yalnız korkumuz kendi benliğimizden, bir

de, inanıyorsak, Tanrı'dan gelecektir. Yeter ki, «Marifeti nefis» bu sırrı, bu bilmeceyi, gecelerin, gündüzlerin, bir kelime ile hayatınızın, kalbinizde eğirdiği bu yumağı çözebilmek için iç âlemimize cesaretle bükülmeyi başaralım. Orada karanlık, gizli benliğinizde iyilik, güzellik ve sevgi, kin, haset, nefret, gurur ve bütün ihtiraslarınız savaş halindedir. Yaşadığınız müddetçe kulaklarınız barış sesine ve binbir türlü tevil ve aldatış oyunlarına aslâ iltifat etmemelidir. Haricî hayatın cazip ve yaratıcı servet, ikbal, arzu ve iştiha ihtirasları azmü irademizi parçalıyan, zekâ ve dirayetimizi yokeden kahir bir kudrete maliktir. Halbuki kalbimiz zaten sonsuzluğun hasretini çeker, bu özleyiş ruhumuzun harfsiz, sessiz zafer neşideleridir. Aklı selim ile inceleyebilirsek ruhumuz gündüzleri çarşı, pazar ve sokaklarda dolaşan ihtiras devlerinin oburluğundan, geceleri gizli evlerde kadın ve erkeklerin şehvet hırıltısından muztariptir. En basit ve cahil bir insan bile fenalığa, zulme karşı nefret duyar. İlim ve zekâlarına gurur ile yaslanan insanlar ise, kirli parmakları ile rüya ve vehimlerinin mantık ve şaklabanlıklarının çıplak gövdesini kucaklıyarak tevil ve hükümlerinin cılız iplerinde perende atarlar. Yalnız maddenin mutlak hakimiyetine, saltanatına inanırlar. Müteali fikirler onlarca türühattan ibarettir. Onlar şöyle söylenirler ve aklım, zekâm, iradem ve kudretim var diye gururlanırlar: «Denizlerde muhteşem demirden gövdelerim, göklerde çelikten kartallarım var; atom oyuncaklarımla bir anda şehirleri hallaç pamuğu gibi atıyor, yıldırımlarımla bir çoğunun elindeki lâstik top gibi oynuyorum; tabiatın cazibe kanununu emrime râm ettim; dünyanın dört bucağında ses, nağme topluyorum; zamana, sür'ate her şeye hakimim; her şey arzu ve irademe boyun eğdi; ölüme bile çare arıyorum. Çelikten adam yarattım, kullarım bana tapsınlar diye. Halâ o, bu birkaç budala, görünmiyen bir mevhuma, bir heyulaya tapıyorlar.»

İşte müsbet ilmin harikaları karşısında, maddî kudretin azameti, beşeriyeti zalim bir gurur ve ceberruta sevketmiştir.

Evet, ey küçücük dünya tanrıları. İlk zamanların yer, gök, deniz ilâhları. Ey fani ilâhlar.

Yumruk kadar kafanı kadit ellerinin içine al; sen kendi etini ve hemcinslerinin etlerini yiyen ve kemiren bir yaratıksın. İhtiras uykusuzluğundan gözlerin kanlı, Ha göreyim kahramanlığını. Elinde futbol topundan bombanı şu mevhum olarak tasarladığın, Allahın suratına fırlat. Yaşadığın ve en nihayet gömüleceğin toprağa at. Sırt üstü uzan, yarattığın alevler, dumanlar arasındaki komedyayı, cehenneminde yattığın insan oğullarının nasıl eridiğini, kanlariyle kemikleriyle, etleriyle toprağın nasıl yuğurulduğunu kahkahalarınla, gururunla, güzelce seyret. Mutlak emir ve iradenle böbürlen.

Fakat ölüm boğazına sarılınca, senin de bir avuç toprak olacağın anı bir kerrecik düşün. Hani mutlak iradene râm ettiğin toprak. O seni de değirmeninde öğüttü, tozlarını sonsuz ufuklara savuruyor. Hani göklere kanat vuran diye böbürlendiğin çelik kartalların, hangi el kanatlarını yoldu, kemiklerini parçaladı? Hangi kasırganın savuruşu, seni aslına, toprağa gömdü? Toprak seni de çekti, potasında eritti. Yan, yana, kucak kucağa, toprak ana her şeyi bağrına bastı. Denizlerdeki çelik teknelerini bilmem hangi bora içine gömdü, su ateş oldu ve demirini eritti.

Dinliyelim Hakkın sesini : «Çünkü, ruhunuzun gizli kaynağı fışkırmak ve çağlıya, çağlıya denize akmak ister» Halbuki, yalnız akıl ve zekâsını kullanan ve yalnız bedeninin arzu ve iştihalarını tanıyan insan. Ey maddenin kulu, yalnız et ve kemik, beyin ve sinirlerinin yarattığı, çizdiği tabloyu gördün ve tiyatroyu seyrettin. Yalnız akıl ve zekâ mahvü terabiye götürdü.

Yalnız kendi fani denizine değil, bir kerrecik te kendini bilme ummanına dal. Bu sayede : «Sizin sonsuz derinliklerinizdeki defineler, gözlerinizin önünde açılacaktır.» Evet, her gün bastığımız toprakların göğsünden, bağrından hazineleri çıkar, onları insan kardeşlerinin hayrına kullan. Fakat ruhunuzun da sonsuz derinliklerinde iyilik, güzellik, merhamet, şefkat ve hak nurundan yapılmış cevherleri çıkarmayı unutma. İki cevherin birleşmesinden içtimaî adalet doğar ve insanlık huzura, saadete kavuşur. Yalnız sakınız, tunç, demir ve bakırdan dünya terazilerinizle, ya-

ni akıl âletleriyle hayat ve kâinatın sonsuz hazinelerini tartmaya yeltenmeyiniz. Manevî ruh, sınır ve ölçüye gelir mi? Ebed ezel ummanı vehmü hayal kefesine sığar mı? Akıl kuşu yalnız başına sonsuz ufuklarda uçmağa cesaret ederse kanatları kırılır. Toprağa serilir, param parça olur.

Ey akıllı geçinen insan. Hakkı buldum, hakka kavuştum küstahlığında aslâ bulunma. Çünkü ruh Tanrının bu fani bedende gizlenen ışığıdır. Yalnız ruhumun aydınlattığı yolları gördüm diyebilirsin. Çünkü hak ve hakikat yolunun iyilik, güzellik yollarının şaşmaz, aldatmaz, aldanmaz hidayet nuru, kılavuzu ve mürşidi ruhtur. O beden sazlığında bir kamış değildir. O (Ney) gibi bağrından ilâhı nağmeleriyle insanları mest ve bahtiyar eden rabbanî bir kudrettir. Kâh insan benliğinde ruh olur, şakır, kâh gözlerde hak nuru suretinde tecelli eder, kâh ses olur, varlığımız hak ve hakikat nidasiyle gaşi olur, kâh göklerin rahmeti suretinde günahlarımızı yıkar, kâh sevgi yıldırımı olur, gönülleri yakar, kâh ölüm olur bizi beden esaretinden kurtarır, sayısız, hudutsuz çizgileriyle bizi kıyısı, kenarı bulunmıyan lâhut ummanında yelken açtırır. Zaten ruh varlık bahçesinde yetişen sayısız yapraklı bir zambak gibi hayat sırlarını birer, birer açar. Bizi vecdü ilham ummanına atar. Ledün kokusunu iç âlemimizin hiç solmıyan güllerinden, sümbüllerinden alırız.

Arzu, iştiha, korku, servet, ikbal ve bütün beşerî ihtiraslar denkleşir. İyilik ve güzellik tecelli eder. En ulvî bir vicdan hazzı, sonsuz bir sürur âleminde seyran edersin. İç âlemimizde, aklımız, iman ve sevgi ile kaynaştığı anda hayatî kuvveti iz ruhumuzun seyyalesi taşıp benliğimizi yıkar ve olgunlaştırır. Hakikat ve kemal yoluna böyle girilir ve ilerilenir. Bunun içindir ki: Masonluk marifeti nefis düsturunu ilk ve son gayesi olarak dul kadın evlâtlarının mukaddes bir vazifesi olarak kabul ve telkin eder. İç âleminin sırrını, bilmecesini çözmeğe çalışmıyan bir mason, bir insan, masonluğun insanî ve kutsî gayesinden hiç bir şey anlamamış demektir.

Her kardeş Masonluk sofrasına «Marifeti nefis» ekmeğinden bir dilim getirmeği bilmelidir. Bu vazifeyi başarmak için

de her mason her şeyden evvel kendi iç âlemiyle — hiç olmazsa ara sıra — mücahade etmeli ve muhasebesini yapmalıdır ki : âlemşümul mefkûremiz tahakkuk edebilsin. Bu muhasebe şahsîdir ve enfüsidir. Bizzat kendi ruhunu hesaplamak, süzgeçten geçirmekle mümkündür.

Aziz Mason ve İnsan kardeşlerim, «Marifeti nefis» için mücahade demiştim. Bu savaş pek güçtür, ilk anlarda bizi korkutabilir, lâkin cesaret insanların asil bir vasfıdır. Hatâ ve kusurlarımızın üstüne cesaretle ve yılmadan eğilmeliyiz, çünkü her hatânın itirafı kendi nefsimize karşı bir galebe, hakka güzelliğe doğru atılmış bir adımdır. Bunun için kusur ve hatâ ve ihtiraslarımızı perdelerle asla örtmiyelim, gizlemeye çalışmıyalım. İç âlemimizin bu çakıl taşlarını atmayı ihmal etmiyelim. Bu taşları birer birer söküp uzaklara fırlatmalıyız. kardeşlerimizle, bilhassa kendi benliğimizle dertleşmesini bilelim. Çünkü kardeşlerinizin yardımına muhakkak nail olursunuz. Hakikî bir mason kardeşinin günah ve kusurlarını müsamaha ve şefkatle karşılamak mecburiyetindedir: bu onun ahdî vazifesidir. İç âlemimizin toprağını otlar, ayrık otları sarmadan daima bellemeğe, ruh tırmığiyle ayıklamağa çalışmalıyız. Muhakkak ruhumuzun şifa, safa ve güzellik kaynaklarına erişiriz. Yalnız maddî zevk ve iştiha, servet ve ikbal hırsı bir kuyudur. Zıtlar mahşeri bulunan iç âlemimize ruhumuzun şak, sürur ve irfan ırmağını akıtmalıyız, tâ ki kendimize ve herkese hakikat, güzellik kaynağını dağıtabilelim.

Fena iştiha ve ihtiraslarımızı çengele asmasını bilelim. Ruhumuz haya ve safaya kavuşabilsin. Sokrat der ki : «Fenalık yapanlar hayat hakkında bilgisi olmıyanlar, yanlış kıymetleri hakikî kıymet farzedenlerdir.» Zaten insan bilerek fenalık yapamaz. Zaten ilmü irfan sahibi olan, dünya hakkında bilgiye malik bulunan münevver bir insanın gayrı ahlâkî, gayrı insanî bir budalalığa düşmiyeceği tabiidir. Fena ve haris insanlar kendilerine göre mantık uydururlar. Halbuki, ahlâk aklu selimin kabul ettiği âlemşümul, mebde ve nihayeti olmıyan hakikatlerdir. Ferdin, cemiyetin ve insanlığın saadetini sağlamağa çalışan ve bunu mukaddes bir vazife bilenler ahlâk ideallerine ulaşma vasıtalarında

BİR MABEDİN EŞİĞİNDE

Düşünceler...
Yıllarca ufkunda dolaşıp gezdiğim,
Çözemediğim düşünceler..

Aradığım dost bakışlar,
Riyasız yüzler;
İsyanlarım
Beğenip, sevdiğim
Kimseye diyemediğim düşünceler..

Düşünceler...
Bazı zaman,
Hudutsuz mesafeler aşıp gider...

---

yollarında birbirinden asla ayrılmazlar.

«İnsan ne melek, ne şeytandır» fakat ilmü irfan insanı melek haline, cehalet ise şeytan haline sokar. Hasılı nefsimizi bilmek ve tahlil etmek ve daima mürakabe eylemek sayesinde ruhumuz, bedenimiz, kuvvet ve kudretimiz âlemşümul ümitlerimizin, gayelerimizin ayinesi olmalıdır ki, hakkı, âleti, iyiliği ve güzelliği görebilelim. Her Mason marifeti nefis miracına böyle çıkar, böyle yükselir. Hasılı :

Şahsî günah ve kusurlarımızın muhasebesini, tasfiyesini cesaretle yapalım. Bu sayede iç âlemimizin ummanında, haricî hayatımızın ufuklarında seyran etmek saadeti tahakkuk edecektir. Bu da masonik ahdimiz ve vazifemizdir. Netice şudur : Hakikî münevver mason, iyilik, güzellik ve doğruluğun emrinde olan vakur ve temkinli şahsiyettir. Bunun tek yolu «Marifeti nefis» mücahedesinde savaşı kazanmaktır. Sanii Azam'ı Kâinat ve Mefkûremiz rehberi harekâtımız olsun.

Tükendi sabrım sonunda
Zaman zaman mırıldandım
Âşinalar buldum ufkumda
Anladımki bu fikrin
Vüs'ati var topluluğunda;
Talip oldum.

Aylarca geçen zaman
Unutuldum mu nedir?
Nerde özlenen mekân?
Nedendir çektiğim hasret?..

Bir mabedin eşiğindeyim nihayet
Bir mum alevile başbaşa
Bir kuru kafa
Toprak, su, eкmek,
Ve hakikatı haykıran
Bir sürü levha.

Neler düşündüm o anda :
Boşluğundaymış gibi kâinatın
Bir ruh ki her türlü ihtirastan uzak
Bir ruh ki maddiyetten âzade
Fâniliğindeymiş gibi ömrün
Erittim ruhumu ulviyyetinde :
Aradığımı buldum.

Vasiyetim döküldü bir sahifeye
Her şeyle rabıtam kesildi artık
Gözlerimi kapadı bir siyah perde

İdrakinden habersizim yeni hayatın
Vefalı bir dost eli kolumda
Yalnız değilim bu yolculukta

Senbollerin remzettiği mana
Heyecanla geçen üç yolculuğum
Çocukluğum, gençliğim, olgunluğum.

Hür semasında bayraklar gibi dalgalanan
Ruhumda tatlı ürpertiler yaratan
Hazla dinlediğim sesler
Halâ kulaklarımda :

— İhtiras düşkünleri güldüler
Kötülük ateşine döküldüler

— Su ateşi söndürür
Benlik iyi hisleri öldürür

— Batıla iltifat ziyandır
Herkes kendi kendine bir cihandır.

— Ne istiyor bu insan ?
Dediler: Nuru ziya, Nuri ziya, Nuru ziya

Birden çözüldü gözlerimdeki bağ,
Dost yüzleri gördüm
O bakışlardaki mana
Daima kalacak hatıramda.

Tâ içime işleyen aydınlık
Mabedi dolduran huzûr
Gök dalga dalga ışık
Şark dalga dalga nûr

Ahdimi tekrarladım bir daha
Ketumiyet, sıdk-u-vefa.

Kemal KAPLANCALI

Bir ziyafette okunmuştur

★ R. E. ★

Bir yılın kitabını burada kapayıp yeni bir yılın çalışma devresine girerken, geleneklerimize uyarak, söz alıyorum.

Birçokları gibi bu yıl da geçti, umumiyetle, karanlık deye vasıflandırılan geçmişe katıldı, gitti.

Karanlık, sanırım ki, belki hafızaların zaafıyla ve tenbel insanın, daha geniş bir deyimle, hatıralarını uşleyebilmek için zinde tutmağa gayret etmeyen kişinin bulup maziye takıştırdığı bir vasıftır.

Çünki «**geçmiş**», kelimenin hususi anlamıyla yaşanmış bir devirdir. Elbetteki düşünüp inanmış ve didinmiş kimseler bulunmuştur. Bunlar her halde bir şeyler yapmak istemiş ve bu isteklerinin eserlerini de bırakmışlardır.

Kişi vardır: bırakılan eserleri görmez bile. Sanki dünyada hayat kendisi ile başlamış gibi ömrünü tüketir ve göçer.

Kişi vardır: eseri görse de anlamaz, yahut anlamak istemez! Bu ikinci çeşit, her iki şıkta da, deyebiliriz ki düşünür. Fakat ya kudreti yoktur, anlamaz. Yahut sağlam bir düşünce tarzı kullanmak için iyi niyet sahibi değildir. Bu görmeyenden daha tehlikelidir.

Fakat kişi vardır ki maziyi aksine değerleri ile görür. Kendinden önce gelmiş, düşünüp koşuşmuş, çekiç vurup taş yontmuş kimselerin izlerini görüp o yolda yürümek için bu eserlerden şevk, ateş ve cesaret alır.

Kardeşlerim, bu insan için «**geçmiş**» nurlu bir kaynaktır. Geleceği aydınlatır, aydınlıkta çalışacaklara enerji verir. Mason için de geçmiş zaman, eserleri ile göründüğü için, karanlık değildir. Ve her masonun küçü-

cük şahsî hayatı da kaybedilen veya kaybolan bir şey değildir.

Mason için **hal** yoktur desem mübalâğa etmemiş olurum sanırım. Mazi dolu olduğu kadar değerli güzelliklerini hayranlıkla görebilene en şifalı gıdadır.

Fakat en büyük kaygı ve gaye, «**gelecek**»'tir.

Bugün için ne istendiği biliniyorsa ve her an şartları nisbetinde kullanılabiliyorsa işte o zaman ehil insan ve gerçek mason işini görmüş ve yarına hazırlanmıştır.

Topluluğumuz, bütün manası ile yaşamak isteyen kimselerin topluluğudur. Derdimiz onun kanunlarını öğrenip doğruya ve güzelliğe kavuşmaktır.

Bu kavuşmak bir vuslat değildir. Gaye nefis değildir. Sadece insanı (Chaos) karşısında düşünüp, benliğine tesahüple nizam kurmak ve kendinden sonra geleceklere bir şeyler bırakmaktır.

Burada derece gözetmeksizin her birimizin işi «**ham taşı**» bir şekline sokup daima işlenmeğe, onarılmağa, bazan da, yeniden bina edilmeğe muhtaç büyük yapıya yarayabilecek bir hale getirmektir. Taşların yontulup birbirine uyar hale gelmesi gerektir ki duvar çıkabilsin ve sağlam olarak durabilsin. Mason buna dürüstlükle varır. Taşını yontmak için gönyesini titizlikle kullanır. Bilir ki kuvvetinin başlıca kaynağı bu dürüstlüktedir.

Büyük yapıya bir tek taş katan, adı duyulmamış olsa dahi, ne çekici bir insandır.. Hem bunlar ne kadar çoktur. Atölyemizin sınırları doğudan batıya, kuzeyden güneye kadar uzandığı için bu bir tek taşcık ilâvesiyle uğraşan anonim kişilerin sayısı bitmez. Adları bilinmez, yontup yerine koydukları taşlar bile tanınmaz olmuştur.

Fakat katılmış oldukları toplulukda kendilerine düşeni yapmakla, işleyen çarka bir omuz vurup onun dönmesine medar olmakla büyük yapıya hizmetlerini sonuna kadar görmüşlerdir.

Bu gün iş başındakiler, insanlık yapısının işçileri, ancak önceden toplanıp birikmiş ve bu gün de durmadan kattıkları gayretle yapıya devam edebilmekte ve onun yükselmesine çalışmaktadırlar.

Bu gün görülen iş doğru ve

MASON ÂLEMİNDEN HABERLER

Türk masonların, 23 Şubat 957, cumartesi akşamı, Pera-Palasta tertip ettikleri yemekli âile toplantısı çok rağbet görmüş ve çok neşeli geçmiştir.

*
* *

Yılbaşı dolayısiyla intihaplarını yenilemiş olan kollar ve şubeler yeni yıl çalışmalarına başlamışlardır. Her biri zengin birer ilmî ve hayırsever programa malik olan kardeşlerimize başarılar temenni ederiz.

*
* *

Türkiye Mason Derneği Genel Kurulu 24 Mart 957 Cumartesi günü, merkez binasında, Hükümet Komiseri huzurunda toplanmış ve gündemindeki işleri görüşerek karara bağlamıştır.

---

güzelse zaman ile şartlar değişse bile gene insanî vasıflarını kaybetmez.

Şartlar değişse de dedim. Bu değişikliklere tarih öncesinden beri bizler şahit değil miyiz? Adları, sınırları kaybolmuş insan topluluklarının artık reel olmayan varlıklarına rağmen muhteşem fikir ürünlerini görüp, bunları tadıp, vaktiyle şu veya bu yerde büyük yahut küçük bir millet, bize insanlığı bütün büyüklüğü ile göstermektedir, demiyor muyuz?

Bu gün kaderi ve kudretince çalışıp bir şeyler bırakan mason için aynı şey acaba ilerde söylenmiyecek mi?

Elbetteki söylenecek. Ve işte o zaman sevilen ve beğenilen eserde çekicinin izini bırakmış anonim kardeş de minnetle anılmış olacaktır.

Bunun için «geleceğe» şevkle bakıp, ümitle yeni çalışma yılına başlarken mütevazı fakat içli işçilere öğüt veren birinci derece ritüele dönmek istiyorum :

«Mason, dışdan yardım bulmasa dahi, didinmeği göze alan adamdır. Yeter ki aklu hikmet önderi olsun, kuvvet onu desteklesin, güzellik süslesin.»

Bu günümüzde aramıza katılıp çorbamızı paylaşmağa gelmiş olan sayın misafirlerimize ve aziz kardaşlarımıza mahfilimiz adına minnet ve şükranlarımızı sunarım.

Ebediyete intikal edenler:

Geçen sayımızdan bugüne kadar, yine, değişmez ezelî kanun içimizden birçok değerli kardeşlerimizi alarak bizleri elemnâk etti; memleket ve insanlık ta birkaç iyi ahlâklı, yüksek şefkatli ve vazifeşinas evlâdından mahrum kaldı. Burada sadece adlarını zikrederek kendilerini rahmetle andığımız ve muhterem âilelerine başsağlıkları dilediğimiz pek kıymetli kardeşlerimizin kısa bioğrafileri ve fotoğrafileri, her yıl martta çıkarılması mutad olan broşür için hazırlanmaktadır.

Son aylarda aramızdan ayrılarak ebediyet saflarında mevki almış olan sayın üyelerimizin isimleri şudur :

Kemal Altınkaya (Ankara)

Cemil Kökten (Ankara)

Salih Sıdkı Akyüz (İzmir)

Necmeddin Baydar (İstanbul)

Abdullah Hortaçsu (İzmir)

Dr. Artin Mezburyan (İstanbul)

Karleman Ferdinand (İstanbul)

İsmail Kasımzade (İstanbul)

Ziya Tahsin Aygün (İstanbul)

Santiago Buckholz (İstanbul)

İnsaniyetseverlikleri ve hayırhâhlıkları hepimizin gönüllerinde hürmetle yaşayacak olan bu aziz biraderlerimize Tanrı'dan rahmetler, geride bırakdıkları dost, arkadaş, kardeş ve hısımlarına sabırlar dileriz.

L'homme et la civilisation

★ G... ★

Il ne semble pas qu'il soit possible de définir le mot «civilisation», ni de trancher dans un sens absolu la question de savoir quels hommes ou groupements d'hommes sont civilisés. Pourtant, en un temps pas si éloigné, cette question ne se posait même pas. L'homme appartenant ou assimilé aux groupes éthniques de l'Europe Occidentale, participant au progrès général accepté comme inévitable et irréversible, était défini comme cicilisé. A la fin du siècle dernier, la société ouest-européenne se considérait comme civilisée par définition, les sauvages, les barbares et les primitifs étant soit des hommes disparus depuis longtemps, soit des hommes vivant encore dans certaines régions du globe et que la civilisation européenne n'avait pas encore touchés. Les éthnographes et les sociologues de l'époque étudient ces derniers pour se rendre compte de ce que les sociétés et les hommes ont pu être avant de devenir civilisés. Ceci prouve à mon avis que pour se considérer comme civilisé, l'homme a besoin d'un point de comparaison, le civilisé ne l'est que par rapport à un non-civilisé. Les Chinois et les Grecs anciens l'avaient bien compris en inventant la notion de «barbare», c'est-à-dire la notion de l'étranger, de celui qui vivait ailleurs et autrement qu'eux.

Malgré tous les travaux accomplis par les éthnographes et les sociologues modernes, malgré le fait que bien des idées préconçues concernant les sauvages existant sur notre globe aient changé, il est toujours impossible de définir ce qu'est la civilisation. En essayant de situer des états de civilisation différents dans l'espace et dans le temps, en essayant de comparer les uns aux autres et d'en évaluer les niveaux, j'en suis venu à une tentative de description

de l'état «civilisation» que j'ai déjà esquissée dans une planche précédante.

La civilisation est la résultante d'un nombre fini mais variable de facteurs divers, relevant de la morale, de la technique, du fait social, de la conscience individuelle et collective, de la culture intellectuelle. Chacun de ces facteurs peut aussi être la résultante d'autres facteurs. Les interactions de tous ces facteurs provoquent constamment des variations des résultantes partielles et partant de la résultante finale. Cette dernière est une courbe que ne peut définir aucune formule mathématique, mais dont la description peut être imaginée suivant les données matérielles et immatérielles décrites plus haut. Cette somme de facteurs qui constitue la civilisation évolue le long et autour d'un axe, d'une façon discontinue et dans tous les sens. L'axe porte trois points principaux, deux pôles, le Logos et le Mythe (qui ne le limitent d'ailleurs pas) et le point central équidistant des deux pôles. Un point de la courbe à un moment donné, situe l'homme ou la société en tant que civilisés. Ce point se définira par son éloigmenent par rapport à l'axe et sa distance par rapport à l'un des trois points ou par le rapport des distances qui le séparent des trois points.

Lorsque la civilisation se rapproche de l'un des deux pôles ou les dépasse l'un ou l'autre, la simplification devient possible, les facteurs composant la résultante se réduisent à peu de chose. Tout s'explique par un mythe dans une société donnée, quoi de plus simple? La pensée se retrécit à l'extrême, les besoins intellectuels se réduisent à presque rien. La complication nait dans le mouvement entre les deux pôles et autour de l'axe. A première vue il est évident que ce mouvement ne cesse jamais et que toutes les sociétés d'hommes y participent. En fait c'est vrai à quelques rares exceptions près. Dès qu'il cesse de vivre seul, dès qu'il se joint à d'autres hommes et fonde une société basée sur le premier fait social c'est l'acte religieux, rituelique, l'homme commence à participer au mouvement ou mouvements avec la société fondée. Toutes les sociéts participent aux mouvements le long et autour de l'axe, participent à la civilisation. Leurs situations par

rapport à l'axe les différencient quant à l'état de leurs civilisations et elles peuvent être considérées comme plus ou moins civilisées suivant la place qu'elles occupent sur la courbe. Toutes ces comparaisons sont valables dans l'espace et dans le temps.

A un point donné quelconque et exceptionnellement, on peut rencontrer des sociétés paraissant exister en dehors de ce mouvement-civilisation. Tels peuples du Pacifique ou de l'Amazone paraissent figés dans un état de sauvagerie (ou de non-civilisation) quoique vivant en sociétés organisées. Peut-être leur isolement et le manque de contact avec les Blancs et entre eux est-il cause de cet état. Le jour où une évolution apparaitra, ils participeront «civilisés» au mouvement général.

Ce mouvement complexe et ininterrompu tient lieu pour moi de description à défaut de définition de la civilisation. Mais le point central où l'équilibre parfait peut être atteint, les hommes s'en sont-ils jamais approchés? Apparemment que oui, mais une espèce de fatalité les a chaque fois rejetés loin, parfois très loin...

Imaginons une société, telles que nous les connaissons, atteignant à ce point idéal et s'y fixant par miracle. Je pense que, faites comme elles sont, nos sociétés ne tarderaient pas à y atteindre à une perfection de ruche, car jusqu'à présent tout arrêt du mouvement n'a pu conduire qu'à une tentative de suppression de l'intelligence, même dans les sociétés les plus civilisées et les réactions contre ces tentatives ont chaque fois entrainé une telle rupture d'équilibre que le mouvement reprenait en rejetant souvent la société en question vers des régions très peu civilisées.

Tout se passe comme si le mouvement ne pouvait être arrêté et comme si ce mouvement qui entraîne l'évolution de la civilisation portait en lui les germes de leur destructions apparentes. Orne serait-il pas de l'èssence même de toute société civilisée de tendre vers un but de perfection et de tâcher de s'y maintenir? Ayant en fait postulé ci-dessus que l'évolution, le mouvement est la civilisation elle-même, je vais essayer d'expliquer pourquoi d'après moi, les échecs les plus cuisants ont toujours suivi ou accompagné les

heures les plus glorieuses de l'histoire de l'homme.

Exception faite de moments très brefs, à travers les siècles d'histoire, aucune civilisation, aucune société n'a jamais tenu compte d'un facteur, qui me parait être primordial. Ce facteur c'est l'homme, l'individu, l'être pensant, âme et matière, coeur et cerveau. Ce facteur est toujours sacrifié, et si jamais la société s'en occupe c'est pour mieux l'abaisser, l'humilier, l'annihiler. Ni la grande civilisation égyptienne, ni Athènes, ni Rome, ni l'Europe n'ont fait de l'homme le facteur principal sur lequel aurait dû se baser et la société qui est composée d'individus qu'elle ignore, et la civilisation créée par l'homme qu'elle refuse de servir. L'homme est toujours jeté en pâture à des organismes qu'il crée parcequ'il évolue justement en civilisé, organismes qui une fois crées, deviennent des Molochs dévorants. Cité, église, parti politique (variante moderne des deux premières), crées par l'homme le plus souvent dans l'espoir et l'enthousiasme, se retournent toujours contre l'individu et l'écrasent. Il suffit de citer trois exemples, tous trois situés à l'interieur d'une époque d'évolution où nous nous trouvons encore, pour être frappé par la rapidité avec laquelle l'homme créateur est ramené à l'état d'esclave sacrifié. Imaginons l'enthousiasme dans lequel est né le christianisme qui révalorisait l'individu et rendait tous les hommes libres et égaux, à une époque où l'esclavage était un fait non seulement accepté mais inévitable. Imaginons l'espoir dont frémissait le coeur de millions d'hommes lorsque la Révolution Française proclamait les Droits de l'Homme et du Citoyen, à une époque où la division de la société en castes, le servage et la royauté de droit divin étaient la base même de la société. Imaginons la lumière entrevue par les hommes de notre temps lorsque le marxisme leur promettait que l'homme ne serait plus exploité par l'homme, à une époque où l'existence d'un prolétariat misérable était acceptée comme le seul moyen du progrès technique. Eglise, état, parti, devant ces notions mal comprises, mal conçues et mal utilisées, l'homme sacrifié a vu toujours la civilisation glisser vers sa décadence.

GRANDEUR ET MISÈRE DE L'HOMME DE NOTRE ÈRE

★ M. F. AKEV ★

Nous sommes en train de vivre des journées très dures, très difficiles et ce sont malheureusement celles-là que l'on a pour coutume d'appeler «historiques». Si nous voulons tâcher de tirer une leçon philosophique des derniers évènements, nous devons nous poser cette question qui a tant fait penser Pascal: nous sommes des hommes vivant sur ce monde, quelle y est notre force, notre puissance ou bien notre lamentable impuissance, notre faiblesse devant la nature certes, mais devant les autres hommes aussi?

Bien des sages paroles ont été dites, des discours prononcés, tantôt pacifiques, tantôt moralisateurs mais aussi tantôt menaçants. Cela n'a rien empêché :

L'évolution est inévitable puisque j'ai posé le mouvement en postulat. La rupture d'équilibre est inévitable aussi. Et il vaut mieux qu'il en soit ainsi. Puisque l'homme est toujours l'entité sacrifiée, l'échec vaut mieux que la réussite. La civilisation qui sacrifie l'individu si elle réussissait à obtenir les conditions optima et atteindre le point idéal sur l'axe, se figerait en un état de fourmillière puisque l'homme-individu n'y aurait aucun rôle. Mais le fait d'oublier l'homme entraîne l'insuccès et la décadence et permet en même temps à l'homme de reprendre la lutte et de se remettre à espérer. Seule une société où l'homme serait le facteur principal pourrait réussir l'équilibre idéal où l'intelligence individuelle empêcherait la société de dégénerer en termitière, mais pour y arriver il faudrait l'impossible, l'union de tous les hommes courbés sur le même travail, dans le but commun de la défense de l'individu.

la poudre a parlé, le sang a coulé, et, si une trêve est là, nul ne sait combien elle va durer.

Tout ceci provient, à mon avis, de ce que nous, les hommes, nous ne savons pas encore qui nous sommes, ni dans quel monde nous vivons... ou bien, tout simplement, nous l'oublions, hélas, trop souvent. Pour m'exprimer plus clairement, je dirai que nous datons nos écrits de 1956 mais que nos pensées se forment en 1920, alors que nous vivons dans le monde de l'an 2000. C'est de là que proviennent la plupart de nos malheurs et de nos conflits. La question la plus grave qui se pose à l'humanité est celle-ci: pourrons nous faire le point, établir notre situation, pourrons-nous nous rallier à la vérité et aux besoins d'aujourd'hui, par la reconnaissance des choses ou bien seulement par l'expérience? Si nous ne pourrons réaliser la vérité que par l'expérience, comme il en a été le cas presque toujours dans l'histoire des hommes, il n'est pas certain qu'un nouveau chapitre puisse encore être ajouté à cette histoire de l'humanité: le monde et sa population risquent d'être entrainés dans le chaos des chocs nucléaires.

L'histoire n'est plus, comme la science, à même de faire des essais réduits en laboratoire. La science elle-même en est à un stade où la terre est devenue trop petite pour ses expériences. L'expérience que l'Histoire serait appelée ainsi à tenter, s'appellerait Guerre Mondiale No. III et je doute fort que l'Homme puisse clore le dernier chapitre de cette description.

Devant ce cruel dilemne, le Franc-Maçon, avide de lumière et de Vérité en est appelé à se dire: comme l'homme est impuissant devant sa propre puissance; car l'homme est puissant: il a ses canons, ses bombes, ses fusées, ses blindés et ses armes atomiques. Il a transformé ce monde en une vaste mécanique qui tourne à son moindre désir. Il possede assez de puissance destructive pour anéantir tout ce que des générations ont bâti. Mais voilà qu'une nation idéaliste, animée d'un courage à toute éprouve et poussée par un héroisme sans pareil, s'élève contre l'oppression. Sans armes, sans munitions, sans abris, les jeunes gens parviennent à met-

tre en échec cette immense machine de guerre. Il a suffi d'une poignée d'hommes de bonne volonté, prêts à se sacrifier, pour arrêter tout le mécanisme de la puissance.

Ceci nous amène à conclure que cette énorme mécanique que nous considérons comme l'expression de la puissance humaine, est bâtie sur du sable mouvant, parce qu'elle dépend, en fin de compte de l'homme. Il est injuste de se laisser aller à un pessimisme exagéré, parce que cette mécanique devient inopérante aussitôt que l'homme dit: **NON.** Et c'est là la force de l'Homme.

Mais que d'impuissance, que de douloureuse faiblesse devant tout cet étalage de force. Ce vibrant exemple de la dignité humaine, dans un pays voisin brisé, écrasé, foulé, anéanti par les chars et les avions, quelle tristesse! Et les cris de détresse de ce peuple vaillant, restant sans réponse... parce que justement on ne **pouvait** pas y répondre. Pour le combattant, qui se trouve dans la vision héroique dumoment, qui vit dans l'euphorie de l'action, l'horizon se résume à ce qu'il voit de sa tranchée, de sa barricade ou de la tourelle de son char. Mais l'homme responsable qui détient entre ses mains la destinée de toute une civilisation, demeure impuissant à sa place. Il n'a de pouvoir que sur la moitié de cette force destructive dont l'autre moitié peut se tourner contre lui. Son coeur bat pour la Patrie, pour la Liberté, pour la Paix, pour les idéaux qui sont aussi les nôtres mais la raison lui impose le silence... et c'est là sa faiblesse. Et c'est pourquoi les héroiques combattants qui se sont soulevés, s'en vont vers les camps de Sibérie ou les abris pour Personnes Déplacées. Voilà l'infinie pitié de cette impuissance de l'Homme.

Ces dernières semaines nous ont révélé le paradoxe de cette humanité vivant en avance sur son horaire. Possédant des forces colossales, elle ne peut s'en servir parce qu'elles sont équilibrées par des forces égales et le choc de ces deux éléments risque de détruire à jamais notre civilisation, l'humanité, notre planète peut-être.

Ceci pose à nos politiciens un problème angoissant: ils sont démunis de leur unique atout :

la Force! Car qu'est-ce que la politique si elle ne peut pas s'appuyer sur la force? Les derniers jours nous ont permis de hasarder une réponse: certaines forces morales ont fait leur apparition: les jeunes gens de tous les pays se sont soulevés contre la tyrannie, des pays dont la seule force réside dans leur valeur morale, la Suisse, l'Inde, l'ONU même en la personne de son infatigable secrétaire Hammarskjold ont pu imposer leur voix, devenant une puissance qualitalive au moment même où la puissance quantitative était paralysée. Si les étudiants et les travailleurs et les paysans de Hongrie avaient eu recours à ces forces spirituelles, au lieu de dégainer l'épée, peut-être auraient-ils eu gain de cause, peut-être auraient-ils eu raison de cette Force pure qui est bâtie sur le sable.

Mes FF. les derniers jours nous ont donné la leçon d'une humanité en possession d'une puissance infinie dont l'a dotée la science. Mais cette puissance n'est réelle que si elle n'est pas contrecarrée par une force égale-ce qui est le cas. Et alors, il en résulte l'image bouleversante du colosse enchainé par sa propre force, lié à jamais ou condamné à périr : portrait saisissant de la faiblesse de notre Génération.

Par contre, nous assistons à l'éclosion d'une puissance que nous croyions profondément enfouie dans l'oubli: la morale! Cette morale qui est l'arme puissante de l'homme qui pense, qui pèse, qui raisonne, celle de l'idéaliste, du philosophe et surtout du Franc-Maçon. Ces jours nous ont permis d'espérer en nous-mêmes qui devenons plus forts devant la faiblesse d'un monde vaincu par sa propre puissance. Nos armes, nos épées sans pointe d'acier peuvent nous servir à vaincre les ennemis héréditaires de l'humanité: le vice, le fanatisme, le sectarisme, l'esclavage et la soif de la domination. Ce sont nos armes qui peuvent encore sauver le monde, mes FF., ces armes que nous savons manier avec tous nos FF., avec ou sans tabliers, éparpillés de l'Orient à l'Occident, du Nord au Sud de l'immense carré long qu'est notre terre, cette terre que nous ne désespérons pas de voir devenir un asile de paix et de bonheur pour tous les hommes... à la fois si faibles et si puissants.

UNE IMPRESSION

★ R. M. ★

Voilà un an que vous m'avez accordé l'honneur d'être admis parmi vous. Un an que je m'efforce de me mettre au pas et de vous suivre dans vos travaux. Aujourd'hui je dois vous rendre compte de ma première instruction de néophyte. Vous trouverez dans ce rapport beaucoup d'erreurs et je ne doute pas un seul instant de votre bienveillance pour me corriger, me remettre dans le vrai chemin et me permettre ainsi d'approcher de la vraie lumière.

Avant d'arriver jusqu'à vous, j'avais beaucoup réfléchi et longtemp j'ai cherché la vérité. Après maintes tentatives dans différents domaines je m'étais adressé, à vous comme la dernière des chances, qui me restait à tenter. Vous m'avez généreusement ouvert les portes de votre Atelier. Aujourd'hui je confesse publiquement mon regret d'avoir tant tardé à m'adresser à vous. Je me serais épargné beaucoup de désillusions. Cependant, ayant frappé à votre porte après maintes expériences, je peux juger avec plus de lucidité ce que j'ai obtenu. Pour apprécier à sa juste valeur ce que l'on possède, il faut avoir souffert de son absence.

Nous travaillons à l'édification du Temple Idéal de l'humanité qui sera un asile de bonheur et de paix non point pour nous seuls mais pour tous les hommes. Cette simple phrase est l'essence même de la vie, sinon le but. Elle contient tout ce qu'un honnête homme aspirerait à réaliser. Pour approcher ce haut degré de perfection individuelle car jamais on ne peut l'atteindre - il faut travailler dur. En effet, notre idéal étant la recherche de la perfection et du bonheur pour tous, nous essayons de nous défaire de nos mauvaises pousées, de nous débarasser de nos faiblesses et défauts. Notre orgueil et notre

égoïsme souvent unissent leur puissance et veulent nous empêcher de reconnaître nos erreurs, ces erreurs qui causent notre malheur et, par ricochet, celui de notre entourage. L'apprenti maçon se trouve devant un bloc de pierre brute qui représente sa propre personnalité et qu'il doit polir. Depuis un an que je travaille, je me suis rendu compte, une fois de plus, de la grossièreté et des aspérités de cette pierre brute; j'y ai cassé plusieurs fois mon ciseau, et ce n'est pas sans peine que j'ai pu réaliser un infime progrès. Pour nous guider dans notre travail, notre institution met à la portée des hommes de bonne volonté les **symboles.** Il me semble encore entendre ces paroles prononcées lors de mon initiation «Ici tout est symbole». Les symboles généralisant des idées peuvent être envisagés de multiples façons, donnant lieu chaque fois à des interprétations similaires mais distinctes. Les symboles ayant un sens universel, des hommes ne parlant pas la même langue voient leurs idées réunies dans un symbole. Mais ces mêmes symboles sont des écritures qu'il faut apprendre à lire. Un signe ne signifie que ce que l'on est capable de comprendre. Or, ceci dépend de plusieurs facteurs, entre autres du potentiel de l'individu. Voilà pourquoi, encore une fois, je demande votre générosité pour diriger mes premiers pas dans ce domaine, car une mauvaise interprétation peut faire beaucoup plus de mal que de bien. C'est d'ailleurs une des raisons pour laquelle notre société n'admet parmi elle que ceux qui donnent de l'importence aux symboles et ont des dispositions à en saisir le sens.

Une autre particularité de notre institution est la **liberté** totale qui y règne. Dans nos réunions, on nous donne la parole en ces termes :

«La parole est libre mes frères.» «Chacun peut exprimer son opinion, même si cette opinion n'est pas conforme à celle de son voisin. Cet état peut provoquer des discussions, mais la sincérité étant la pierre angulaire des débats, elles sont toujours bien reçues, D'autre part, c'est par le frottement d'idées apparemment contradictoires que jaillit l'étincelle de la vérité. Ces idées opposées dans leur forme s'unissent dans leur fond et ten-

LE NOMBRE 3

★ Y. G. ★

Une des caractéristiques qui a attiré le plus mon attention peu après mon initiation réside dans le fait de constater la périodicité du nombre trois dans la F.. M.. : les trois points, les trois ans, les trois voyages, les trois coups pour entrer dans l'Atelier, les trois pas, la triple batterie, le delta lumineux, les tables de forme prismatique triangulaire, les trois coups de maillet, etc.

Aussi, dans cet exposé de circonstance, je vais m'efforcer de souligner le sens qui se dégage de cette périodicité symbolique, appelée la loi du ternaire.

Au point de vue historique, on peut faire remarquer que le mystère des nombres a toujours

---

dent vers le même idéal: l'idéal maçonnique. Nous n'acceptons une idée qu'après l'avoir discutée, tamisée, soupesée, par conséquent il n'est pas question d'approbation aveugle ou de jugement préconçu et imposé. Nous voulons être libres, et pour l'être réellement, il faut éviter à tout prix l'anarchie qui nous mènerait au chaos. Malheureusement il est facile d'abuser de la signification du mot liberté, pourtant sacré. C'est pourquoi notre travail est discipliné, harmonieux et coordonné dans ses efforts: fondement même de la science.

Nous professons **l'égalité**, c'est-à-dire que nous voyons en la personne des hommes, des frères semblables à nous, avec leurs qualités et leurs défauts. Pour nous autres les distinctions de race, de religion, de caste n'existent pas. Ce qui distingue les hommes c'est leur degré de perfection, obtenu par le travail, d'où leur utilité à la société. La valeur d'un homme se mesure par son oeuvre, ou plutôt par l'application et la persévérence qu'il y met pour l'accomplissement de la part du devoir collectif qui lui incombe, la **solidarité** étant à la base du progrès.

excité la curiosité. Les nombres sont des symboles, et comme on le sait bien, les symboles ne parlent pas souvent d'eux-mêmes. Pour les comprendre, il faut pouvoir en dégager des vérités abstraites. C'est là le domaine de la numérologie ou étude des propriétés intrinsèques des nombres. Toutes les écoles initiatiques ont préconisé cette étude. **Pythagore** prétendait que les nombres dirigent le monde. On connaît l'importance spéculative que la cabale attache aux nombres. Virgile se basant sur les propiétés mystiques que l'antiquité grecque attribuait aux nombres impairs a dit :

Numero Deus impare gaudet
Le nombre impair plait à Dieu

La loi du ternaire spécialement forme depuis la plus haute antiquité la pierre angulaire de la science ésotérique. Tous les grands initiateurs religieux en ont eu conscience. **Lao-Tsé** en Chine, **Shinto** au Japon, **Bouddha** aux Indes, les Phéniciens, les Chaldéens, les Egyptiens, etc. **Zoroastre** disait :

Le nombre trois règne dans l'Univers
Et la Monade est son principe

L'école pythagoricienne attachait une importance capitale à la loi du ternaire. **Xénocrate,** philosophe pythagoro-platonicien, n'hésitait pas à représenter la Divinité par un triangle équilatéral. On sait bien que l'alphabet grec contient le delta. Rappelons aussi que le delta représente en mathématique une symbole opératoire connu: le laplacien très symétrique, et que cette même lettre renversée désigne un autre symbole opératoire, encore symétrique dénommé «nabla» terme provenant probablement de l'hébreu «Navel» qui désigne un instrument de musique de forme triangulaire utilisée dans le Temple et dont il est fait mention dans le Psaume 92.

Quel est au point de vue M.:. le sens de la loi du ternaire?

L'étude exotérique du triangle équilatéral, la figure la plus simple parfaitement symétrique, conservant sa forme dans tous les sens, étant de tous les triangles de même périmètre celui qui présente la plus grande surface, nous permet d'en dégager le sens ésotérique :

La loi du ternaire en M.:. peut être interprétée d'abord

comme l'expression de l'équilibre devant des forces contradictoires. La représentation symbolique des trois points indique que le F.:. M.:. juge impartialement le pour et le contre des choses et qu'en toute liberté d'esprit, il parviendra à faire jaillir la lumière du choc de l'affirmation et de la négation : la thèse et l'antithèse conduisant à la synthèse.

La nature illustre cet état d'équilibre: l'électricité positive et l'électricité négative dont la combinaison donne le corps neutre, l'action d'un acide sur une base donnant un sel (c'était là d'ailleurs le principe de l'alchimie), etc. On peut citer dans cet ordre d'idées les interprétations suivantes: expansion, compression, équilibre; attraction répulsion, stabilité; force, matière, mouvement; action, résistance, travail.

Le niveau, la perpendiculaire dont la combinaison forme l'équerre peuvent être commentés de la même façon :

Le niveau désigne l'horizontale, c'est-à-dire le fait que nul ne domine sur autrui. La perpendiculaire, au contraire, est le symbole qui pousse l'homme à s'élever aussi haut que possible et aussi à pénétrer dans les profondeurs de la pensée. Il y a donc conflit entre ces deux tendances. Mais tout se concilie dans l'équerre qui est le symbole de l'équité. Remarquons le niveau, la ppd. et l'équerre, instruments réels du maçon constructeur, sont aussi les instruments symbolique du F.:. M.:. Le niveau stabilise, la ppd. assure qu'acun mur ne penche d'un côté ou d'un autre, et l'équerre permet de vérifier la taille parfaite des pierres qui forment l'édifice.

La loi du ternaire est aussi en M.:. le symbole du dynamisme. Le delta lumineux en est une belle illustration. Le delta comprend :

1°) un triangle portant en son centre l'oeil de l'intelligence, c'est-à-dire du principe conscient;

2°) des rayons qui symbolisent l'expansion, dans le sens d'une activité qui semblerait illimitée;

3°) un cercle de nuages qui est comme un retour de cette activité sur elle-même comme une condensation, comme le

phénomène d'interférences bien connu en physique et qui est le résultat de la superposition de vibrations.

L'ensemble de ces trois symboles qui en est un seul, est un schéma de l'Etre dans toutes ses manifestations, et donne une explication possible de la tri-unicité, c'est-à-dire de la trinité ou trois en un: en effet tout acte se ramène à une action sur quelque chose pour en tirer un résultat. Dans toute action interviennent les facteurs suivants :

1°) un agent qui agit, 2°) un patient qui subit l'action, et 3°) un effet produit par celle-ci.

C'est cette interprétation que l'on peut adapter aux différentes trilogies qui sont encore une autre forme d'expression de la loi du ternaire nature-pensée-vérité; travail-étude-sagesse; raison - imagination - intelligence; liberté - égalité - fraternité; sagesse - force - beauté, etc...

Chacune de ces trilogies peut être approfondie et conduire à des développements intéressants. Je voudrai insister un peu sur la trilogie fondamentale sagesse-force-beauté qui fait partie du rituel :

que la sagesse dirige nos travaux - que la force l'achève - que la beauté l'orne.

Qu-est-ce que la sagesse? les anciens la dénommaient la connaissance des choses et la représentaient par une femme Uranie, la muse de l'astronomie et de la géométrie tenant un compas et un globe. La sagesse est l'intelligence créatrice au sens le plus élevé. C'est la sagesse qui conçoit les plans de l'Edifice, le Temple Idéal de l'Humanité, dont l'édification est le but de la F.:. M.:. Comme nous l'avons dit plus haut, l'oeil placé au centre du delta lumineux symbolise cette sagesse sans laquelle aucune chose ne peut-être conçue. Aussi les F.:. M.:. ne sauraient émettre de meilleur voeu, quand ils commencent leurs travaux, que de souhaiter que la sagesse soit le guide de leur activité; alors ils sont sûrs que leurs efforts sont dirigés vers le But effectif.

La sagesse conçoit, mais pour mettre les plans en application, il faut l'énergie appliquée judicieusement, et c'est en cela que consiste le rôle de la

force. Il ne s'agit pas ici de la force sous la forme athlétique mais plutôt de cette énergie créatrice qui parvient à dompter les énergies rebelles et à discipliner, dans l'intérêt de l'oeuvre à accomplir. Pour un F.:. M.:. cette force est la maitrise de soi qui lui permettra de vaincre ses passions et de s'astreindre à une discipline aussi parfaite que possible.

Quant à la beauté, elle représente ici le sens esthétique qui permet d'idéaliser. Tout comme la beauté se pare de verdure et de fleurs, le F.:. M.:. doit savoir s'élever vers le but suprême en s'ornant des qualités morales qui le distingueront des autres hommes.

Enfin, pour commenter le fait que de tous les triangles de même périmètre, le triangle équilatéral est celui qui a la plus grande surface, on peut dire que le F.:. M.:., bien qu'extérieurement semblable aux autres hommes, doit posséder le maximum de tolérance, le maximum de réflexion, le maxiumum d'activité féconde.

Bien penser, bien dire et bien faire, telle est aussi une interprétation du triangle M.:.

Le chemin de la recherche de la Vérité est bien aride, et ne permet pas d'avancer avec précipation.

Il faut se hâter lentement disait Boileau.

Et c'est ce qu'il faut faire en sachant où l'on pose ses pas, et c'est alors qu'avec la convergence de tous ces efforts concentrés et fructueux l'édification du Temple sera en voie de réalisation.

MÉDITATIONS

«Chaque époque a sa morale dominante, qui ne résulte ni de la religion, ni de la philosophie... Parce que la morale est la somme des préjugés de la communauté, il ne saurait exister deux morales rivales en même temps et en même lieu».

ANATOLE FRANCE

«Ne cherchons donc autre chose dans les fables que l'histoire des erreurs de l'esprit humain. Ce n'est pas une science de s'être rempli la tête de toutes les extravagances des Phéniciens et des Gregs, mais c'en est une de savoir ce qui a conduit les Phéniciens et les Gregs à ces extravagances. Tous les hommes se ressemblent si fort qu'il n'y a point de peuples dont les sottises ne nous doivent faire trembler».

FONTENELLE

C'est sur les connaissances du coeur et de l'instect qu'il faut que la raison s'appuie et qu'elle y fonde tous son discours.

PASCAL

LE SILENCE

«Le silence est une vertu.
Observe le coûte que coûte
Et dans l'orgueil de t'être tu
Jusques au bout poursuis ta route.

Et quand viendra le jour dernier
Gardant un mutisme farouche
Dans la paix sainte du charnier
Entre, les dix doigts sur la bouche.

A. G.
Anthologie de Walch.

NECROLOGIE

La Franc-Maçonnerie est en Deuil. Presque en même temps, deux grandes figures de notre Ordre ont passé à l'Orient Eternel : les FF.:. Edouard Herriot et Arthur Groussier.

Beauoup des vieux maçons turcs connaissent ces deux illustres Maîtres qui, il y a bien longtemps, vinrent à Istanbul.

Le F.:. Herriot, un des plus éminements hommes d'Etat français, a été trois fois Président du Conseil, et a occupé pendant de longues années la Présidence de la Chambre. D'une vaste culture, il laissé de nombreux ouvrages dont l'un a pour sujet l'Orient et où il parle longuement-en des termes très élogieux-de notre Pays.

Le F.:. Groussier, malgré son grand âge n'a céssé, jusqu'à ces derniers temps de travailler pour la propagation de notre Idéal.

En 1932, il prit part aux travaux du Convent qui s'était tenu à Istanbul. Grand ami de notre pays, le Fr.:. Groussier, avec sa bienvaillance habituelle accepta de nous représenter à de nombreuses réunions maçonniques.

Les Maçons de Turquie adressent à leurs Frères de France leurs sincères et fraternelles condoléances, et s'inclinent avec respect devant ces deux Grands Morts qui ont bien mérité de la Franc-Maçonnerie.

UNAGASTRIN

KOMPRİMELERİ

Mide ekşiliği

Ülseri

yanması

kaynaması

şişkinliği

gazları'nı

tesirli ilâcıdır. Her eczanede bulunur. Reçetesiz satılır.

TÜRK MASON DERGİSİ : İmtiyaz sahibi : **Türkiye Mason Derneği** ★ Yazı işlerini idare eden : **Muhittin Duru** ★ İdarehane : No. 111, Tepebaşı - İstanbul ★ Nüshası : 100 kuruş, yıllık abone : 4 lira.

BECİD BASIMEVİ — GALATA

TÜRK MASON DERGİSİ

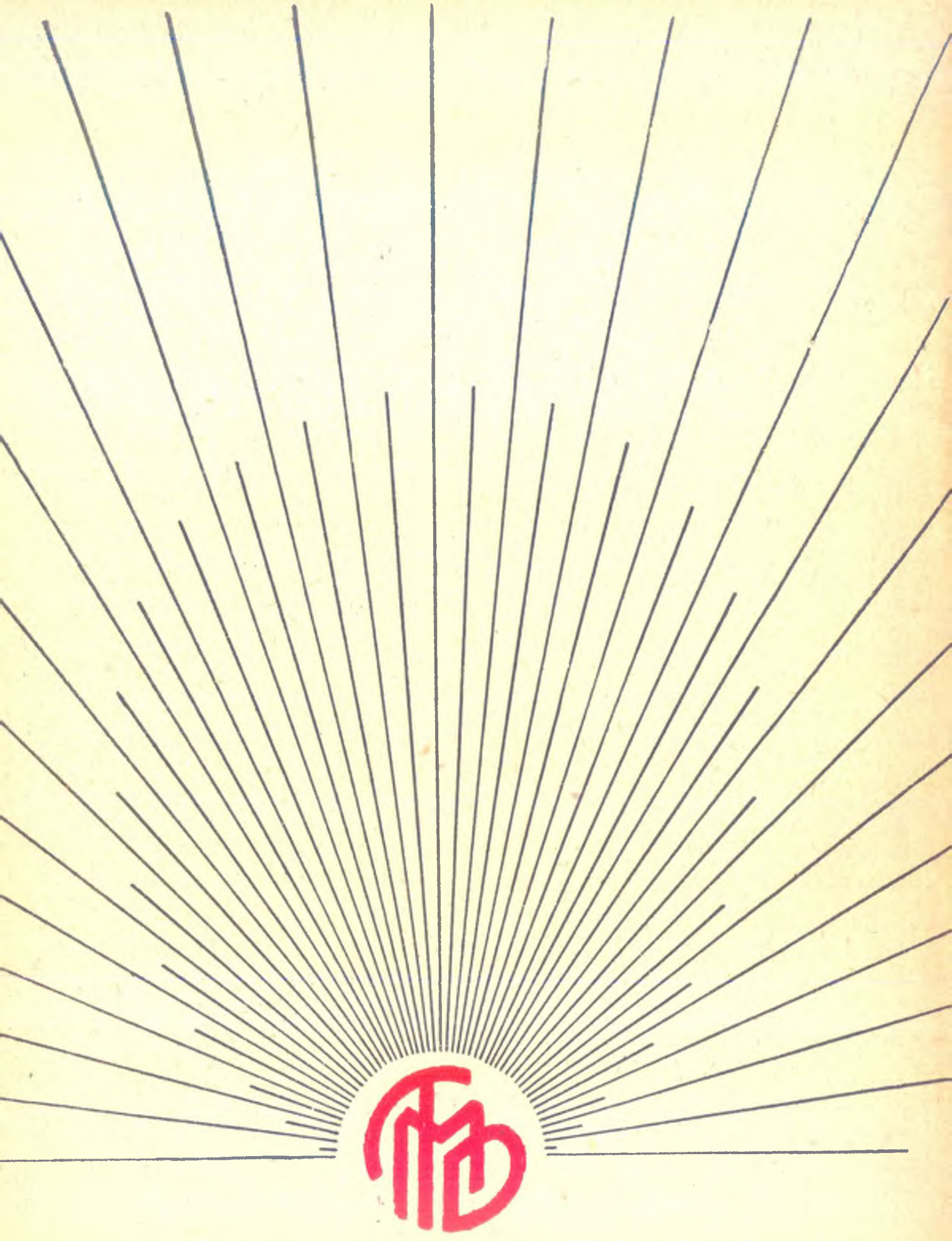
(Revue trimestrielle)

Organe de la Franc-Maçonnerie Turque.
Gérant responsable : MUHİTTİN DURU
Adresse : Tepebaşı No. 111, İSTANBUL

Yalnız, feragatlı bir ceht ve sarsılmaz imanın kazandırdığı meslekî bir hüviyet değil, aynı zamanda uzun senelerin bilgi ve tecrübesi ile tamamlanan bir itimat sembolü :

G-E monogramını taşıyan
bir ampulü
tercih etmekle,
gerek parlaklık
gerekse
dayanma bakımından
dünya ampul sanayiinin
en mükemmel örneğini
satın almış
olursunuz!
faal

Fiati 1 Liradir.